

KAMER VAKFI

Dünyayı
kadınlar ve
çocuklar
değiştirecek

Beraber Oynama Grubu El Kitabı

**KAMER
VAKFI**

Dünyayı
kadınlar ve
çocuklar
değiştirecek

**Beraber
Oynama
Grubu
El Kitabı**

Yayına Hazırlayan
KAMER VAKFI Yayın Kurulu

Tasarım-Sayfa Düzeni
Önder Çukurluöz

Baskı
Karıncı Creative Ajans
Dr. Mediha Eldem Sokak No: 56/1 Kızılay / Ankara
Tel: 0312 431 54 83 | Faks: 0312 431 54 84
www.karincaajans.net | info@karincaajans.net

Bu el kitabı bilgi ve deneyimlerin paylaşıldıkça çoğalacağı inancıyla hazırlanmıştır.

İçindekiler

I. Bölüm

Nasıl Başladık?	5
Beraber Oynama Grubu El Kitabı Neden Hazırlandı?	6
Beraber Oynama Grubu Nedir?	7
Program Hangi Sonuçlara Ulaşmayı Hedefliyor?	9
Bir Grup Kaç Kişi Olmalıdır?	10
Katılımcıların Özellikleri Neler Olmalıdır?	11
Kimler Grup Kolaylaştırıcısı Olabilir?	11
Bir Grup Kaç Kolaylaştırıcı ile Yapılır?	12
Çocuklar Nasıl Karşlanır?	12
Engelli Çocukların Katılımı Nasıl Sağlanır?	13
Programın Uygulanacağı Mekân ve Malzeme Nasıl Hazırlanır?	14
Beraber Oynama Grupları Hangi Sıklıkta Yapılmalı ve Ne Kadar Sürmelidir?	17
Program Hazırlarken Nelere Dikkat Edilmelidir?	17
Beraber Oynama Grubu Programı Uygulama Başlıkları ve İçerikleri Nasıl Olmalı?	18
Etkinlikleri Planlarken ve Uygularken Dikkat Edilecek Noktalar	20
Sanat Etkinlikleri	21
Öykü ve Drama Çalışmaları	22
Müzik Etkinliği	22
Oyun Etkinlikleri	23
İkram	24
Ayrılış	24
Değerlendirme	25
Ödev Vermek Neden Önemlidir?	25
Paylaşım için Nasıl Davranılmalı?	26
Beraber Oynama Grubu El Kitabının Formatı Hakkında Kısa Bilgiler	26

II. Bölüm

Beş Haftalık Program

1. Hafta: "Tanışma, Ben Varım, Çocuk Olmak, Sözleşmemiz"	29
2. Hafta: "Yapabileceklerimi Gör, Duygularımı Tanı"	51
3. Hafta: "Kız Olsun, Oğlan Olsun Hepimiz Çocuğuz"	67
4. Hafta: "Farklıyım, Burdayım"	78
5. Hafta: "Yerelimle Yaşıyorum"	90

III. Bölüm

KAMER Deneyimleri	101
-------------------------	-----

I. Bölüm

Beraber Oynama Grubu Nedir?

Nasıl Başladık?

KAMER'in 2000 yılında başlattığı "Çocuklara Hayat Projesi" ile erken çocukluk dönemi eğitiminde şiddetsiz ve ayrımsız yaklaşımlar geliştirilmeye çalışıldı.

Geleneksel olana alternatif yaklaşımlar geliştirilirken yerel, ulusal ve uluslararası işbirlikleri kuruldu.

Erken çocukluk eğitimi ile ilgili uygulamaları yerinde izlemek üzere hem Almanya ve Hollanda'ya geziler yapıldı hem de dünyanın çeşitli yerlerindeki uygulamaları öğrenmek, deneyim paylaşımı yapmak ve işbirliği geliştirmek üzere 2006 yılında Diyarbakır'da uluslararası bir sempozyum düzenlendi.

KAMER'den bir ekip 1999 yılında Bernard van Leer Vakfının aracılığı ve desteğiyle Hollanda'nın Rotterdam kentine gitti, çeşitli çocuk merkezlerini gezerek erken çocukluk dönemi eğitimi ile ilgili farklı uygulamaları yerinde görme fırsatı buldu.

Rotterdam'da ziyaret edilen merkezlerden birinde "Samanspel Op Maat" adıyla bir program yürütülmekteydi. Bir göçmen mahallesinde uygulanan Samanspel programına dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen, birbirinden farklı çocuk ve ebeveynler aynı ortamda, aynı masanın etrafında toplanıyor, çeşitli etkinlikler aracılığıyla şiddetsiz, ayırım içermeyen bir iletişim kurabiliyor, birbirlerini tanımaya, anlamaya, yakınlaşmaya çalışıyorlardı. Bu tam da KAMER'in aradığı bir programdı. Çünkü KAMER'in örgütlü olduğu Bölge'de birbirinden farklı, birbirini ötekileştiren gruplar yaşamaktaydı.

Hollanda gezisini takiben Samanspel programı yerelleştirilerek "Beraber Oynama Grubu" adıyla uygulanmaya başlandı.

Berber Oynama Grupları önce Diyarbakır'da, sonra KAMER'in çeşitli illerdeki merkezlerin çocuk odalarında ve o dönemde hizmet veren çocuk evlerinde uygulanarak geliştirildi.

2001 yılında Rotterdam'da bulunan "Samanspel Op Maat" ekibi Diyarbakır'a davet edildi. İki gün bilgi, deneyim paylaşımı yapıldı. Yıllar içinde geliştirilen program düzenli olarak halen KAMER Vakfının örgütlü olduğu tüm illerdeki kadın merkezlerinde uygulanmaktadır. Bu uygulama için kadın merkezlerinin bir odası çocuk odası olarak düzenlenmiştir.

Berber Oynama Grubu El Kitabı Neden Hazırlandı?

KAMER Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgelerindeki 23 ilde çalışmaktadır. Bu illerin tümünde kadınlara yönelik çalışmaların yanı sıra çocuklar için de çalışmalar yürütülmektedir. Berber Oynama Grupları da 3-6 yaş aralığındaki çocuklar için yürütülen çalışmalardan biridir.

KAMER, olumlu sonuçlar aldığı bütün çalışmalarıyla ilgili yöntemleri el kitabı olarak yayınlamaya, yıllar içinde edindiği bilgi ve deneyimi tüm kadın kuruluşları ya da diğer kuruluş ve kişilerle paylaşmaya özen göstermektedir.

Bugüne kadar Farkındalık Grupları İçin El Kitabı ve Şiddet Çalışması El Kitabı yayınlandı. Berber Oynama Grupları El Kitabı ise KAMER'in yöntem anlatan üçüncü yayın olacaktır.

El kitapları öncelikle geniş bir coğrafyaya yayılmış KAMER Ekibinin kullanımı için hazırlanmaktadır.

Üç el kitabında yer alan çalışmaların ortak hedefi, çeşitli yöntem ve teknikler kullanarak şiddet ve ayrımcılık konusunda farkındalık yaratmak ve cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına katkıda bulunmaktır.

Hiçbiri bir eğitim ya da terapi çalışması değildir.

Berber Oynama Grubu Nedir?

KAMER'in genel hedefi;

"Cinsiyetçi sistemin belirlediği kültür ve geleneklerin kadın ve çocuklara zarar veren uygulamalarını tespit etmek, alternatiflerini geliştirmek ve uygulanabilir olmalarını sağlamak"tır.

Berber Oynama Gruplarının hedefi;

Şiddete dayalı, çocukların nesneleştirildiği, ebeveynlerin çeşitli farklılıklar nedeniyle birbirlerini ötekileştirdiği geleneksel ilişki biçimine alternatif bir yaklaşım geliştirmektir.

Hem çocuk ve ebeveyni arasında, hem de grup içinde yer alan farklı özelliklere sahip çocuklar ve ebeveynler arasında şiddetsiz, ayrımsız yeni bir iletişim ve davranış biçimi sağlanmaya çalışılır.

KAMER çalışmanın adına "Berber Oynama Grubu" demeyi tercih etmiştir. Genellikle anne ve çocukların katıldığı bir çalışma olduğu için "anne-çocuk beraber oynama grubu" da denebilirdi. Ancak zaman zaman anne yerine yakın akraba ya da abla ile ya da babalarla çalışılması planlandığı ve çalışıldığı için en doğru ismin "Berber Oynama Grubu" olacağına karar verildi.

Bu program, kadınların annelik rollerini pekiştiren, daha iyi anne olmalarını destekleyen bir amaç içermez.

Programdan direkt yarar sağlayan 3-6 yaş arası tüm çocuklardır. Dolaylı yarar sağlayanlar ise her yaştaki çocuklar, kadınlar ve toplumdur.

Berber Oynama Gruplarının cinsiyet eşitliği konusunda uzun vadeli ve çok etkili bir yatırım olduğunu söyleyebiliriz.

KAMER'in erken çocukluk dönemi için yürüttüğü çocuk çalışmalarının en büyük özelliği kadına yönelik şiddetin sebeplerini ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalar olmasıdır.

Kadının insan hakları kapsamında yürütülen programlara katılan kadınların geri bildirimleri bu sonuca ulaşılma-ya başladığını göstermektedir.

"Kız çocuğu yetiştirirken artık daha dikkatliyim."

"Çocuğuma uyguladığım şiddeti fark ettim ve durdurdum."

"Kendim gibi çocukların da birey olduğunu anladım."

"Çocukluğumdaki olumsuzlukları çocuğuma yansıttığımı gördüm."

"Yüksek sesle konuşmanın şiddet olduğunu anladım."

"Artık çocuğuma şiddet uygulamıyorum."

Şiddeti tanımlayan, kadına yönelik şiddetin sebeplerini, kökenini fark eden, toplumsal cinsiyet rollerini sorgulayan kadınlar önce çocuklarına olan bakış açılarını ve yaklaşımlarını değiştiriyorlar. Çocukları ile ilişkilerini gözden geçiriyor, şiddet içeren davranışlardan kaçınmaya başlıyorlar.

Cinsiyet ayrımcılığı yaşamayan kız çocuğu tercihlerini, fikirlerini, duygularını, isteklerini daha net ifade etmeye başlıyor, "hayır"ları artırıyor. Bu durum bazen yetişkinleri zorlasa da yaşanan farkındalık destekleyici oluyor.

Programın İlkeleri

KAMER erken çocukluk dönemi için planladığı tüm çalışmalarda olduğu gibi Berber Oynama Gruplarında da aşağıda sıralı yaklaşımlara özen gösterir.

- ★ Şiddetsiz, ayrımsız, çocukları birey kabul eden bir yaklaşımla,
- ★ Farklı özellikleri (engelli-engelsiz, farklı sosyo-ekonomik düzeyleri olan, göç etmiş ya da boşanmış ailelerden gelen gibi) olan çocukları bir araya getirerek,
- ★ Katılımcılığı sağlamaya özen göstererek,
- ★ Çocuk, aile, toplum ilişkisini canlı tutarak,
- ★ Çocukların sınır ve sorumluluklarını öğrenmelerini sağlamaya yönelik programlar geliştirerek,
- ★ Yaparak-yaşayarak öğrenmeyi hedefleyerek,
- ★ Yerelin çocuklara yönelik olumlu uygulamalarını ortaya çıkarıp yaygınlaştırarak,
- ★ Çocuk Hakları Sözleşmesini dikkate alarak çalışılır.

Program Hangi Sonuçlara Ulaşmayı Hedefliyor?

Çocukların;

- ★ Birey olarak kabul görmesini,
- ★ Şiddet ve ayırım yaşamamasını,
- ★ Haklarını öğrenmesini ve talep etmesini,
- ★ Toplumsal olaylara duyarlı olmasını,
- ★ Kendini farklı yollarla ifade edebilmesini,
- ★ Farklı özelliklere sahip çocukları kabul etmesini, onlarla çocukluk ortak paydasında bir arada olabilmelerini,
- ★ Sınırlarının ve sorumluluklarının farkında olmalarını, -Yeteneklerini keşfetmelerine destek olmayı,
- ★ Fiziksel, dil, duygusal, sosyal, öz bakım gibi bilişsel alanlarda gelişmelerini sağlamayı hedefler.

Yetişkinlerin;

- ✿ Geleneklerin çocuklara yönelik nesneleştiren yaklaşımlarını ve uygulamalarını fark edip sorgulamalarını,
- ✿ Çocuklara zarar veren geleneksel yöntemlere (dil ve davranış) alternatif yöntemler geliştirip uygulamalarını,
- ✿ "Çocuktan kadın sorumludur" yaklaşımını sorgulamasını,
- ✿ Farklı özellikteki çocuk ve ebeveynlerle ayırmsız bir yaklaşımla bir arada olmalarını sağlamayı,
- ✿ Yetişkinlerin kendi çocukluklarından getirdikleri olumlu/olumsuz deneyimleri fark etmelerini hedefler.

Program Nasıl Uygulanır?

Programın nasıl uygulandığı anlatabilmek için aşağıya sorulması gereken soruları ve cevaplarını sıraladık. Doğru cevapları bulabilmek için yıllarca süren bir deneyim yaşadık.

Bir Grup Kaç Kişi Olmalıdır?

Bir grup için ideal toplam katılımcı sayısı yedi çocuk, yedi yetişkin olmak üzere 14 kişidir.

Ancak sayı çalışmanın yürütüleceği mekânın genişliğine göre en az beş çocuk beş yetişkin olmak üzere 10 kişiye düşürülebilir. Katılımcı sayısı ebeveyn ve çocukların birbirleriyle rahat iletişim kurabilmeleri açısından önemlidir. Eğer katılmasında fayda gördüğümüz bir çocuk ve ebeveyn söz konusu ise ve mekân uygun genişlikte ise sayı sekiz çocuk sekiz ebeveyn olmak üzere en fazla 16 kişiye çıkarılabilir.

Bir ebeveyn ilgilenebileceğini düşünüyorsa gruba iki çocukla da katılabilir. Bu çok tercih edilen bir durum değildir. Ancak çok zorunlu hallerde uygulanabilir. Ya da aynı evden iki çocuk iki ayrı yakınıyla (çocuğun ablası, halası, teyzesi gibi) birlikte çalışmaya katılabilir.

Katılımcıların Özellikleri Neler Olmalıdır?

- ❁ Çocukların yaş aralığının 3-6 olması tercih edilir. Talep olursa daha küçük ya da büyük yaştaki çocuklar için ayrı gruplar oluşturmak daha yararlı olacaktır.
- ❁ Grupta kız ve oğlan çocuklarının sayısında bir denge sağlanmalıdır.
- ❁ Her grupta farklı özellikleri olan çocukların katılımına özen gösterilmelidir. Örneğin; Kürt, Türk, Zaza, Arap, roman, yoksul, zengin, engelli, farklı eğitim düzeylerinden ailelerin bulunması ideal olmalıdır.
- ❁ Grupta yakın akrabaların olması (gelin-görümce, iki kız kardeş, ehtiler) programın akışını ve katılımcılara yararlarını olumsuz etkileyebilir. Bu sebeple özel durumlar dışında yakın akrabaların aynı grupta olması tercih edilmemelidir.

Kimler Grup Kolaylaştırıcısı Olabilir?

Berber Oynama Grupları için grup kolaylaştırıcısı olacak kişilerin;

- ❁ Toplumsal cinsiyet rollerinin ve bu rollerin sonucu olarak, yaşanan şiddet ve ayrımcılığın farkına varmak üzere farkındalık gruplarına katılmış olması,
- ❁ Farkındalık gruplarından yarar sağlamış olması (sorgulamış, fark etmiş ve değiştirmek için çaba harcamaya başlamış olması)
- ❁ Berber Oynama Gruplarından birine katılmış olması,
- ❁ Berber Oynama Grupları için planlanan hazırlık çalışmalarına katılmış olması,
- ❁ Ayrıca çocukları sevmesi, çocuklar ile iletişim yöntemlerini içselleştirmiş ve çalışmaya hevesli olması gerekmektedir.

Bir Grup Kaç Kolaylaştırıcı ile Yapılır?

Berber Oynama Gruplarına ilk başlayanların daha önce deneyimi olan bir kolaylaştırıcı ile birlikte çalışması önerilir.

Esasında yedi çocuk/yedi ebeveyn olmak üzere 14 kişinin katılacağı Berber Oynama Gruplarının her zaman iki kolaylaştırıcı ile yapılması ideal olmaktadır.

Ancak yeterli deneyim sağlandıktan sonra, titiz bir ön hazırlık sürecinin ardından tek grup kolaylaştırıcı da grup yapabilir.

Çocuklar Nasıl Karşılır?

Grup kolaylaştırıcısı sayısı iki ise; sıra ile kapıda ve odada karşılama yapmaları, katılımcılarla eşit oranda yakınlık kurmalarını ve ortak sorumluluk almalarını sağlar.

Engelli Çocukların Katılımı Nasıl Sağlanır?

KAMER farklılıkların bir arada olmasını desteklemeyi ve dezavantajlı çocuklara ulaşmayı hedefler. Tüm çocuk etkinliklerine engel durumlarını dikkate alarak; engelli çocukların katılımını sağlamaya özen gösterir.

Engelli çocukların gruba katılım ve tanışma süreçleri daha farklı olmalıdır. Bu program engelli çocuğun aile ve akraba çevresinden sonra muhtemelen karşılaştığı ilk sosyal grup olacaktır.

Berber oynama grubuna başlamadan önce kısa süreli bir buluşma ayarlanabilir. Bu buluşma çocuk ve uygulayıcılar açısından önemlidir. Çocuğun güven duyması sağlanır. Uygulayıcılar çocuğun engel durumunu, derecesini öğrenip, davranış ve tepkileri hakkında fikir edinir.

İlk çalışmadaki tanışma oyununda "Arkadaşımızın bizden farklı bir özelliği var ... yapmakta zorlanıyor. Hepimiz bazı şeyleri kolay, bazı şeyleri zor yaparız. Ama aramızda yardımlaşırız, birbirimize destek oluruz" gibi cümleler kullanabiliriz.

Engelli çocuğun grupla kaynaşması için oyun oynarken farklı kişilerin elinden tutması, yanında durması, yemek sırasında nöbetçi olan çocuğun ona destek olması yararlı olacaktır.

Programın Uygulanacağı Mekân ve Malzeme Nasıl Hazırlanır?

Berber oynama grupları bu iş için özel olarak hazırlanmış büyükçe bir odada veya bir salonda yapılabilir. Söz konusu mekân bu işin hazırlanmış sabit bir mekân olabileceği gibi programın uygulanacağı günler hazırlanan esnek bir mekân da olabilir.

- ❁ Odada kullanılacak tüm malzemeler çocukların boy ve göz hizasına uygun olarak hazırlanmalı ve yerleştirilmelidir. Çocuklarla yetişkinlerin etkili iletişim kurabilmelerini sağlamak için yetişkinler de çocuklarla aynı yükseklikteki sandalyelere oturmalıdır. Bu nedenle çocuk odalarında çocukların rahat oturabilecekleri boyutta, kolçaksız sandalyeler ya da bank tercih edilmelidir.
- ❁ Çekmeceli ve açık raflı en az iki adet dolap bulundurulur. Malzemeler, materyaller çocukların rahatlıkla görebileceği, dokunabileceği, alıp bırakabileceği şekilde dolapların üstünde düzenlenir. Örneğin; şeffaf saklama kaplarına kullanılan pastel boyalar, makaslar, artık elişi kâğıtları konulabilir. Sadece yedek malzemeler (kâğıt, kalem, boya, peçete vb.) dolapların içine bırakılır. Açık raflara da eğitici oyuncaklar, öz bakım materyalleri gibi malzemeler yerleştirilir.
- ❁ Odanın zeminin parke olması yer etkinlikleri için daha uygundur.
- ❁ Temizlik ve rahat çalışma için masaların altında halı veya benzeri örtü kullanılmamalıdır. Odanın bir bölümünde halı ve etrafında minderler düzenlenerek sohbet ve oyun alanı oluşturulmalıdır.
- ❁ Minderler olmalıdır. Minderler hem oturmak için hem de oyun oynamak için kullanılır.
- ❁ Geri dönüşüm kutuları hazırlanır. Çeşitli boydaki karton kutular grafon kâğıdı ya da kumaş gibi malzemelerle kaplanır. Çocukların rahat tanınmaları ve daha etkili olması için üzerine atık malzemeyi tanıttıcı objeler yerleştirilir. İçlerinde birkaç örnek malzeme olmalıdır.

- ❁ Öz bakım köşesi için materyaller hazırlanır. Bu materyaller ip bağlama, fermuar açıp, kapama, düğme ilikleme, kemer takma, cırt cırt kullanma becerilerini geliştirmeye yöneliktir. Bir materyalde bütün beceriler bir arada olabileceği gibi (kare içi dolgulu bir küp şeklinde de olabilir. Her bir yüzünde bir beceri yer alır) her beceri için ayrı materyal de kullanılabilir. Önemli olan materyalin nasıl kullanıldığıdır.

- ❁ Drama köşesi hazırlanır. Bu köşe hem çocukların kendilerini ifade edebilmelerini sağlar, hem de cinsiyet ayrımcılığını fark ettirici bir şekilde kullanılır. Bu köşede çeşitli elbiseler, aksesuarlar, kostümler yer alır.
- ❁ Etkinlik panosu hazırlanır. Panoları çocukların etkinliklerini asabilecekleri yükseklikte olmalıdır.

Berber Oynama Grupları Hangi Sıklıkta Yapılmalı ve Ne Kadar Sürmelidir?

KAMER, Berber Oynama Gruplarını haftada bir gün olarak planlamış olup, bir grup beş hafta sürmektedir. Bu el kitabı da beş haftalık bir çalışma için hazırlanmıştır.

Daha kısa bir çalışmanın yeterince yararlı olmayacağını düşünmekteyiz. Eğer katılımcılardan talep gelirse en fazla yedi çalışma yapılabilir.

Program Hazırlarken Nelere Dikkat Edilmelidir?

Her çalışmanın bir hedefinin olması uygulayıcıların daha planlı, programlı olmasını sağlar. Planladığımız hedef/hedeflere ulaşmak için;

- ❁ Neyi,
- ❁ Neden,
- ❁ Nasıl, sorularını cevaplamak önümüzü açar.

Değerlendirme yaparken de "Bu soruların cevaplarına ne kadar ulaşabildim? Ulaştığım cevaplar yeterli mi? Cevaplara başka nasıl ulaşabilirdim?" gibi sorularla başlıkların altını doldurabiliriz.

Bir hedef için birkaç alternatif etkinliğin olması çok yararlı olur. Aynı hedefe farklı yöntem ve etkinliklerle ulaşmak katılımcıların farkındalıklarını artıracaktır.

El kitabının IV. bölümünde yer alan KAMER Deneyimleri aynı hedef için geliştirilmiş ve uygulanmış farklı etkinlik ve yöntemler içermektedir.

Berber Oynama Grubu Programı Uygulama Başlıkları ve İçerikleri Nasıl Olmalıdır?

Karşılama

Her katılımcı tek tek karşılanır. Çocuklarla konuşurken yere çömelerek göz ve boy seviyesine inilir. İki eğitmenin sıra ile kapıda ve odada karşılama görevlerini üstlenmeleri katılımcılarla eşit oranda kaynaşmalarını ve ortak sorumluluk almalarını sağladığı için önemlidir.

Sohbet

Sohbet, hem güne ısınma, hem rahatlama, hem de çocukların dil ve sosyal-duygusal gelişimlerini destekleyici bir etkinliktir. Sohbet, programın hedeflerine uygun, çocukların anlayabileceği şekilde basit ve net olmalıdır. Tüm katılımcıların eşit söz almasına, birbirini dinleme ve söz isteme kurallarına uymalarına özen gösterilir.

Sohbetin süresi uzun olmamalıdır. Uzun sohbetlerin, çocukların dikkatlerinin dağılması, diğer etkinliklere yeterince zaman kalmaması ve verilmek istenen mesajların kaybolması gibi sakıncaları vardır.

Konulu Etkinlik

Bu başlık farklı malzeme ve yöntem ile uygulanan birçok etkinliği kapsamaktadır. Etkinliklerin sayısı ve sırası uygulamanın yöntem ve süresine göre belirlenir.

Program bir "hareketli" bir "sakin" etkinlik olarak planlanır.

- ✿ Günlük yaşamdaki tüm işler amaçlı bir etkinlik haline getirilir. Örneğin; yemek tabağını, bardağını kaldırma, yetişkinin desteği ile makineye yerleştirme, masa hazırlama, elini-yüzünü yıkama, elbiselerini çıkarma, giyinme gibi.
- ✿ Kız ve oğlan çocukların eşit sorumluluk almalarına özen gösterilir. Örneğin; masalar sırayla silinir, yerler birlikte süpürülür. Bu yolla toplumsal cinsiyet rolleri farkındalığına katkı sağlanır.
- ✿ Her etkinliğe bir isim verilebilir. Doğa günü, Bitki günü, Hayvan günü, Barış günü, Oyuncak günü, Temizlik günü, Müzik günü, Oyun günü, Öykü günü gibi.
- ✿ Özel günler için ek etkinlikler planlanabilir. Çeşitli kutlamalar yapılır, kartlar hazırlanır, ziyaretler yapılır. Örneğin, Dünya Tiyatro Gününde programımız "bir tiyatro etkinliği canlandırması" olarak uygulanabilir. Tiyatro hakkında genel bilgi verilir. Programın hedefine göre (toplumsal cinsiyet rolleri, farklılıkların bir arada olması gibi) önceden bir oyun hazırlanır. Oda tiyatro salonu şeklinde düzenlenir. Sandalyelere numaralar verilir, sahne perdesi yapılır. Bilet alınır, sıraya girilir. Yerlere oturulur. Başka bir etkinlik 20 Kasım Çocuk Hakları Günü hakkında olabilir, bu gün hakkında gruba bilgi verilir. Kartlar hazırlanır. Bu kartlar çocuk çalışması yapan, okul öncesi eğitim veren kurumlara gönderilir.
- ✿ Programın hedefleri ve beklenen sonuçlar dikkate alınarak; toplumsal bilinci artırıcı günlerle ilgili etkinlikler yapılmasına özen gösterilir. Örneğin; 20 Kasım Çocuk Hakları Sözleşmesi günü programımıza denk gelmişse mutlaka programa alınır. "Farklıyım, buradayım" programı uygulanır.

- ❁ Her program sonrasında ortaya çıkan ürünler için bir köşe hazırlanabilir. Etkinlik fotoğrafları ve ortaya çıkan ürünler için bir sergi düzenlenebilir.
- ❁ Kolaylaştırıcılar herhangi bir aksama durumuna hazırlıklı olmalıdır. Örneğin katılımcıların bir kısmı müzik kutusu yapımı için istenilen malzemeyi getirmeyi unuttu. O zaman hemen atık malzeme kutularımızdaki malzemelerden tamamlayarak etkinliğimizi planladığımız şekilde uygulayabiliriz. Atık malzeme toplama işini süreklileştirerek hem model olmalıyız, hem de bu gibi durumlarda kullanabilmeliyiz.
- ❁ Etkinlik bitiminde kullanılan alan ve etkinliklerle ilgili sorumluluklar birlikte yerine getirilmelidir. Örneğin, çocukların kendi resimlerini panoya asmaları sağlanır. Atık kâğıtlar birlikte toplanır, çöp kutusuna atılır.

Etkinlikleri Planlarken ve Uygularken Dikkat Edilecek Noktalar

- ❁ Program kapsamında uygulanan tüm etkinliklerde cinsiyet dengesi gözetilmelidir. Kızlar ve oğlanlar için ayrı oyunlar planlanmamalı, işler cinsiyete göre sınıflandırılmamalıdır. Oyuncak seçimi, renkler konusunda cinsiyet ayrımı gözetilmemelidir.
- ❁ Etkinlikler çeşitlendirilmelidir. Örneğin, bir çalışmada tuz seramiği yapılmışsa diğer çalışma için kâğıt işleri planlanır.
- ❁ Her yaş grubundan çocuğa hitap etmelidir. Örneğin, kâğıt katlama etkinliği 5-6 yaş grubu için dört-beş aşamalı olurken, 3-4 yaş grubu için iki-üç aşamalı uygulanır.
- ❁ Yetişkinlerin ve çocukların birlikte yapacağı etkinliklere yer verilir. Örneğin, büyük bir kumaş parçasına baskı çeşitleri (el, sünger, soğan, patates vb.) yetişkin ve çocuklarla birlikte uygulanır. Anne, çocuğun elini boyar ya da çocuk, annenin elini boyar ve boyanan eller kumaşa bastırılır.
- ❁ Etkinliklerin her biri çocuklara birçok olumlu alışkanlık ve davranış kazandırılır. Örneğin; sıra beklemek, bir işi bitirdikten sonra diğerine geçmek, el, ağız, yüz temizliği, artan yiyeceklerle hayvanları besleme gibi.

Sanat Etkinlikleri

Sanat etkinlikleri farklı araç gereçlerle kendini ifade ediş biçimidir. Ayrıca çocuğun gelişim alanlarının (dil, psiko-sosyal, zihinsel, duygusal, bedensel, öz bakım) desteklenmesini içeren çalışmalardır. Her çalışmada farklı sanat etkinlikleri uygulanmasına özen gösterilir.

Sanat Etkinliklerine Örnekler

Hamur İşleri: En yaygın kullanılanı tuz seramiğidir. Ayrıca kâğıt hamuru, hazır oyun hamurları gibi materyaller de kullanılabilir.

Boya İşleri: Pastel, kuru, sulu, mum ve parmak boya ile çeşitli yöntemler (boyama, püskürtme, baskı yapma, üfleme, damlatma, karalama, şekil verme gibi) kullanılarak uygulanır. Ayrıca akrilik ve ahşap boya da kullanılmaya başlanmıştır.

Kâğıt İşleri: Elişi, gramofon, gazete, graff kâğıtları ile çeşitli yöntemler (yırtma-yapıştırma, kesme-yapıştırma, katlama (origami), yuvarlama) kullanılarak uygulanır.

Kolaj Çalışması: Farklı malzemeler (genellikle atık malzemeler) kullanılarak kişinin özgün bir ürün oluşturma-sıdır. Programa göre bir konu verilerek çalışma uygulanır ya da aynı malzemeler verilerek serbest çalışılır.

Öykü ve Drama Çalışmaları

Öykü ve drama etkinliklerinin birçok yararı vardır. Grubun kaynaşmasını, çocukların güvenlerini artırarak kendilerini ifade edebilmesini sağlar, dikkat ve anlatma becerilerini geliştirir. Bunların yanında toplumsal cinsiyet rollerine dikkat çekmek için de kullanılır. Öykü ve drama bazen ayrı, bazen birlikte uygulanır.

Öyküyle ilgili çalışmalar;

- ✿ İlk çalışma hikâyenin ne olduğunu tanıtmaya yönelik olmalıdır. Örneğin, “Öykü ve masal nedir?” sorusuna çocuklar ve anneler/babalar cevap verir.
- ✿ Öyküyü ve masalı kimlerin yazdığı konuşulur. Masallardaki kahramanların (peri, cin, büyücü) gerçek olmadığı vurgulanır.
- ✿ Öykü okuma etkinliğinde kitap seçimi çocuklarla birlikte yapılır.
- ✿ Öykü veya masal seçilirken cinsiyet rollerini pekiştiren yayınları kullanmamaya dikkat edilmelidir.
- ✿ Öykü etkinlikleri okuma, öyküyü bitirme; canlandırma ve öykü oluşturma şeklinde uygulanır.

Müzik Etkinliği

Hem şarkı söylenirken, hem de farklı etkinliklerde (drama, öykü anlatını, toplanma zamanı gibi) kullanmak için ritim aletleri yapılabilir. Bu da bir etkinlik ya da ev ödevi olarak uygulanır.

Bu etkinlik sadece şarkı öğrenmeyi, söylemeyi kapsamaz; çocuk, yeteneklerini keşfedip, geliştirmesi için cesaretlendirir. Müzik, çocukların dil gelişimlerini ve ritim duygularını geliştirir. Topluluk içinde kendine güvenmesini sağlar. Ayrıca program sırasındaki işleri daha eğlenceli hale getirmek, bir işe başlamak için grubu motive etmek, rahatlatmak için müzikten yararlanılır. Örneğin elleri yıkarken sıraya geçmek ya da oda toplamayı başlatmak için gibi.

Oyun Etkinlikleri

Oyun etkinlikleri üç şekilde uygulanabilir. Hangi tür oyunun oynanacağına programın konusuna, katılımcıların sayısına, fiziki şartlara göre karar verilir.

a) Dinlendirici Oyunlar: Grupça ya da tek tek oynanır. Örneğin müzik eşliğinde beden hareketleri yapma gibi.

b) Hareketli Oyunlar: Grupça ya da tek tek oynanır. Örneğin küçük dostum, körebe, bezirgân başı gibi.

c) Bahçe Oyunları: Serbest ya da grupça oynanır. Örneğin yakan top, çizgi gibi.

Oyunların yetişkinlerin çocukluklarında oynadıkları oyunlardan olması, bunun belirtilmesi önemlidir. Örneğin; yakan top oyununun nasıl oynandığı anlatılırken anneler “biz de çocukken bu oyunu oynardık” der.

Drama çalışmasının içinde oyun etkinliği yer alıyorsa ayrı bir oyun etkinliğine ihtiyaç duyulmayabilir. Böyle zamanlarda hava koşulları uygunsa bahçede serbest oynamak yeterlidir.

İkram

Bütün etkinliklerde olduğu gibi ikramda da cinsiyet dengesi gözetilmektedir. Ancak bu etkinliğin uygulama yöntemi, ortak sorumluluk ve toplumsal cinsiyet rollerine yönelik farkındalık oluşturuvcu model davranışlar açısından çok daha önemlidir. Bu uygulama çocukların ve ebeveynlerin günlük yaşamları içindeki rol paylaşımlarını değiştiren yaklaşımlar içerecektir. Uygulamalar, evde çocuk ile birlikte alışveriş yapma ve hazırlama, malzemeleri birlikte alma şeklinde gerçekleşir. Uygulamaların her katılımcının ekonomisine uygun olması sağlanmaya çalışılır.

Ayrılış

Tüm katılımcılar çocuk odasında toplanır. Daire şeklinde oturulur. Gün ile ilgili duygu ve düşünceler alınır. Ödevler verilir. Etkinliğin bugün için bittiği belirtilerek haftaya olan buluşma yeri ve saati hatırlatılır. Her programın sonunda o gün ulaşılmaya çalışılan hedefe vurgu yapılır.

Çocuklara program sonunda şöyle sorular sorulabilir: “Çocuklar, aynı boydaymış gibi durup konuşmak hoşunuza gidiyor mu?” ya da “Ahmet sofrayı kurmayı sevdi mi?” gibi.

Belirlenen sürenin aşılmasını engellemek ve eğitmenlerin günün değerlendirmesini kendi aralarında yapabilmeleri için zaman kalması açısından önceden katılımcılara programın bitiş saati duyurulur. Zaman geldiğinde kullanılan mekânlar temizlik ve düzen açısından birlikte kontrol edilerek katılımcılar gönderilir.

Her program bitiminde “Bugün yaptıklarımızı evdekilere, arkadaşlarınıza anlatın. Oyunlarımızı onlarla oynayın.” gibi cümlelerle programın etkisi eve ve çocuğun sosyal çevresine taşınır.

Değerlendirme

Eğitmenler çalışmadan sonra günün değerlendirmesini yapar. Çalışma sonunda ortaya çıkan sonuca göre diğer çalışmanın programı hazırlanır. Çocuk ve kadınlarda gözlenen farklılıklar not edilir.

Ödev Vermek Neden Önemlidir?

Çeşitli etkinlikler aracılığıyla babanın, kardeşlerin ve akrabaların sürece katılımları sağlanmaya çalışılır. Bu etkinliklerin en önemlisi ev ödevleridir. Ev ödevlerini verirken “bunu evde baban ile yapıp haftaya getirmeyi unutma” gibi yönlendirme cümleleri kullanabiliriz. Öğrenilen şarkının evde öğretilmesi, neler yapıldığının anlatılması, oyunların oynanması, kukla süsleme, bir yer ya da kişi ziyareti ödevlerimiz arasında yer alabilir. Bu yolla programın etkisini ve toplumsal değişimine katkısını da fark edebiliriz.

Her programın bitiminde grup kolaylaştırıcıları önceden hazırladığı ödevler hakkında bilgi verir. Her ödev bir sonraki çalışmaya getirilir ve sohbet kısmında ödevin nasıl ve kiminle yapıldığının çocuk tarafından paylaşımına yer verilir. Bu ödevlerin birkaç yönden yararı ve etkisi vardır:

- Çocukların gelişimlerine katkıda bulunur,
- Aile ile çocuğun ilişkisi ve iletişimini güçlendirir,
- Fark edilenleri ve öğrenilenleri eve taşıyarak çocuklardan başlayan bir toplumsal değişime katkı sunar,
- Sorumluluk duygusunu artırır,
- Bir sonraki çalışmaya merak ve istek ile gelmeyi sağlar,
- Kendi beceri ve yeteneklerinin farkına vararak özgüven geliştirir,
- Çevresindeki atık malzemeleri kullanmayı teşvik eder,
- Hazır ve pahalı olmayan yeni, ucuz, eğlenceli ve öğretici oyun araçları kazandırır.

Paylaşım için Nasıl Davranılmalı?

Paylaşım önemli ve hassas bir konudur. Bu konuya yeterince özen gösterilmezse çocuklar ayrımcılık yaşayabilir. Bu nedenle program uygulanırken çeşitli yöntemler kullanılır. Örneğin; yapılacak sözleşmede paylaşım ile ilgili bir kural konulmalıdır. İsrarla oyuncak getirmek isteyen çocuklar olursa (dikkat çekmek, arkadaşlarının ilgisini çekmek, farklı olduğunu göstermeye çalışmak gibi nedenlerden olabilir); oyuncakları ile evde oynayabileceklerini söyleyip burada arkadaşları ile zaman geçirmesinin daha yerinde olacağı ifade edilebilir. Başka bir yöntem ise; bu durumu bir etkinliğe dönüştürmektir. "O zaman haftaya gelirken herkes istediği bir oyuncakını yanında getir sin, hep birlikte oynayalım" denebilir.

Paylaşım ile ilgili diğer bir durum ise; gruba yiyecek ya da başka bir şey getirenler (para, özel eşya vb.) olabilir. Bazen yetişkinler çocuklarla baş edebilmek, sessiz durmalarını sağlamak için bu yolu kullanabilir. Böyle bir durumla karşılaşıldığında, getirilen şey yiyecek ise dışarıda yedikten sonra gelmeleri istenir. Eğer para, özel eşya gibi şeyler ise ve engellenemiyorsa gruba göstermemeleri istenebilir.

Berberer Oynama Grubu El Kitabının Formatı Hakkında Kısa Bilgiler

Hazırlanan beş haftalık program aşağıda yer alan plan ve açıklamalara uygun olarak hazırlanmıştır.

I. Grup Kolaylaştırıcısına Ön Bilgi

Bu bölümde uygulanacak programın temel ilkeleri, uygulayıcıların dikkat edeceği ve vurgu yapacağı noktalar, farklılık artırıcı yaklaşımlarla ilgili kısaca bilgiler yer alır.

II. Çalışma Grubunun Hedefleri ve Beklenen Sonuçlar

Uygulanacak programın hedefleri ve beklenen sonuçlar (iletişim, davranış, çocuğun gelişim alanları açısından) bu bölümde belirtilir. Bu bölümün uygulayıcılar tarafından çok iyi kavranması, “neyi, niçin yaptığımız” sorusunun cevabının netleşmesi açısından çok önemlidir.

III. Programın Gündem Başlıkları

Bu bölümde program aşamalarının başlıkları ve süreleri yer alır. Bu başlıklar her hafta için aynıdır. Süreler grubun özelliğine göre esnek tutulabilir. Esneklik ile ilgili kriterler haftalık çalışma programında uygulayıcılar için ayrıca belirtilmiştir.

IV. Programın Uygulanması

Bu bölüm programın en kapsamlı ve asıl bölümdür. Programın hedef ve amaçlarına ulaşmayı sağlayan etkinlikler, malzemeler, mekân düzeni, dil ve davranış yöntemleri bu bölümde yer alır.

V. Programın Değerlendirilmesi

Son bölümde ise katılımcıların geri bildirimleri alınır. Uygulayıcıların programı değerlendirmesi katılımcılar gönderildikten sonra ayrıca yapılır. İki değerlendirme de çok önemli ve yararlıdır.

II. Bölüm

Beş Haftalık Program

Berber Oynama Grubu
1. Hafta Programı
“Tanışma, Ben Varım, Çocuk Olmak, Sözleşmemiz”

Mekân hazırlığı

Genel temizlik ve düzenleme, tamirat-bakım işleri

Program Uygulaması için

Parmak boyası için: ½ su bardağı mısır nişastası, ½ tatlı kaşığı tuz,
3 çorba kaşığı toz şeker, 2 su bardağı soğuk su, gıda boyası.

Laptop, hoparlör, atık kâğıtlar, eğitici oyuncaklar (Legolar, yap-bozlar vb.),
kuru boya, kağıt, fon kartonu, fırça, keçeli kalem, geri dönüşümlü ince muşamba,
yüz boyama kalemleri

İkram için

Pasta, tabak, bardak, süt, çay, su, peçete

Gruba Dağıtmak için

Çocuk sayısı kadar İstek Listesi Ödevi

I. Grup Kolaylaştırıcısına Ön Bilgi

- ★ İlk çalışmadan başlayarak mekânda geri dönüşüm kutuları, öz bakım köşesi ya da materyalleri, kukla köşesi, drama köşesi, eğitici oyuncaklar (legolar ya da yap-bozlar) etkinlik panosu, masalar, sandalyeler, minderler, çöp kutusu, sürahi, su bardakları, peçete, müzik (programa göre önceden belirlenmiş) ve halı düzenlenmiş olmalı.
- ★ Birinci hafta programın başlangıcı olduğu için birçok açıdan önemlidir.
 - ✿ Birincisi; programın amacını yaşatarak anlatabilmek,
 - ✿ İkincisi; devamlılığı sağlamak için istek ve merak uyandırmak,
 - ✿ Üçüncüsü; tüm katılımcılarla eşit ilişki kurabilmektir.Uygulayıcı kurum ya da kişilerin katılımcılarla olan bağlantıları ya da ilişkileri göz önüne alınarak; programı başlatmadan önce bir "Tanışma ve Bilgilendirme Toplantısı" yapılabilir.
- ★ Kolaylaştırıcılar mekânı önceden hazırlayıp, temizlemeli, gerekli tamirat ve bakım işlerini bitirmelidir. Bu hazırlık katılımcıların rahat olmalarını sağladığı gibi uygulayıcılar açısından da olumlu bir imaj bırakır.
- ★ Programın uygulama süresi üç saattir. Beklenmedik bir durum ortaya çıkarsa süre uzatılabilir ya da kısaltılabilir.
- ★ Yetişkinler çocuklarıyla katıldıkları bu etkinliklerin özellikle ilk çalışmalarında çocuklara sıklıkla müdahale edebilirler. Çocuklara müdahale edilmesi durumunda yaklaşımımızı, net tavrımızı ilk çalışmadan itibaren göstermeliyiz. Yaklaşımımız "çocuk istediği rengi kullanabilir, o böyle çizmek istedi, sen nasıl yapmak ister-sin, kendisi isteyince cevap verir, ben onu dinlerim" gibi çocuğu rahatlatmaya yönelik olmalıdır.
- ★ İlk çalışmada öncelikle çocukları birey olarak kabul etmenin ilk adımları atılır. Kuracağımız iletişim ve davranışlar bunun göstergeleri olacaktır.
- ★ Ayrıca program sırasında uygulayacağımız sözleşme etkinliği, çocukların program kurallarını belirlemesini sağlayarak, sınır ve sorumluklarının farkına varmalarına katkıda bulunur.
- ★ Ev ödevleri aracılığıyla değişim ve dönüşüm eve taşınarak güçlendirilecek ve etki alanı artırılacaktır.

- ★ *Birinci çalışmada katılımcıların çocuk odasını kendilerine ait bir yer olarak hissetmelerini, güven duymalarını hedefliyoruz. Kuracağımız iletişimle ve yapacağımız tüm etkinliklerle bunu sağlamaya çalışacağız.*
- ★ *Kendimizi zorlamadan, doğal davranarak rahat bir iletişim kurabiliriz.*
- ★ *İlk çalışma için ikramlar kolaylaştırıcılar tarafından önceden hazırlanır.*
- ★ *Grup kolaylaştırıcıları her uygulamadan önce programın hedeflerini ve beklenen sonuçları okumalı, tartışmalı ve program etkinliklerini bu doğrultuda belirlemelidir.*

II. Çalışma Grubunun Hedefleri ve Beklenen Sonuçlar

Programın 1. haftasında

- 👉 KAMER'i ve "Beraber Oynama Grubunu" tanıtmak, KAMER'i tanımak, "Beraber Oynama Grubu Programı" ile ilgili beklentilerini öğrenmek, ilgili soruları cevaplamak,
- 👉 Çocuğu birey olarak kabul etmek,

Yetişkinlerin çocuğu birey olarak görmeye başlanmasını sağlamak (ismi ile hitap etmek, göz teması kurarak ve boy hizasında konuşmak, hayır demesini önemsemek, söz hakkı vermek, karar vermesini teşvik etmek gibi),

- 👉 Mekânı ve programı kendilerine ait hissettirmek,
- 👉 Çocukların kendilerine ait bir mekânda olduklarını hissettirerek; sorumluluk almalarını teşvik etmek,
- 👉 Çocukların sosyalleşmesine katkıda bulunmak (oyuna katılmak, akranlarıyla ve diğeri yetişkinlerle iletişim kurmaya başlamak),

- 🦋 Yetişkinlerin de bir zamanlar çocuk olduklarını hatırlatmak ve çocuklara fark ettirmek,
- 🦋 Yetişkin ve çocukların sınırlarını birbirlerine fark ettirmek,
- 🦋 Kuralları ve neden gerekli olduklarını tartışmak ve uygulamak,
- 🦋 Yetişkinin çocuğa karşı, çocuğun yetişkine karşı sınırlarını fark ettirmek (izin istemek, özür dilemek, teşekkür etmek, sıra ile konuşmak) hedeflenmiştir.

III. Çalışma Grubunun Gündemi

1-Karşılama, Tanışma, Kaynaşma, Mekân ve Malzeme Tanıtımı, 1 saat 25 dakika

2-Konulu Etkinlik, 45 dakika

3-İkram, 30 dakika

IV. Programın Uygulanması

Katılımcılar gelmeden önce parmak boyası hazırlanır.

Parmak Boyası Yapımı

Malzemeler:

- 1/2 su bardağı mısır nişastası
- 1/2 tatlı kaşığı tuz
- 3 çorba kaşığı toz şeker
- 2 bardak soğuk su
- Gıda boyası

Yapılışı: Gıda boyası hariç tüm malzemeleri kısık ateşte çırpıcı ile karıştırın. Koyulaşana kadar (15-20 dakika) karıştırdıktan sonra soğumaya bırakın. Kaç renk hazırlayacaksanız, eşit olarak kaplara (plastik bardak vb.) paylaşın. Bir miktar gıda boyasını da ekledikten sonra kaşık yardımıyla karıştırın. Parmak boyası kullanıma hazır.

1-Karşılama, Tanışma, Kaynaşma, Mekân ve Malzeme Tanıtımı (1 saat 25 dakika)

Her katılımcı (anne/baba ve çocuk) ile gruplar halinde ayrı ayrı karşılanır ve tanışılır.

Çocuklarla tanışma yöntemi: Önce grup kolaylaştırıcısı ismini söyler, elini uzatır. Çocuk söylemek istemiyorsa zorlanmaz, “oyun oynarken söyleyebilirsiniz” gibi teşvik edici bir cümle kurulur. Yanındaki yetişkinin müdahale etmesi durumunda “kendisi hazır olunca söyler” denir. Çocuklarla kurulan tüm iletişimlerde ilk günden itibaren yere çömelerek göz ve boy seviyesine inilir.

İki ismi olan çocuklara hangi ismini söylememizi istersin diye özellikle sorulmalıdır. Yetişkinin değil çocuğun tercih ettiği ismi öğrenip, öyle hitap etmemiz çocuğun kendini de birey olarak görmesini sağlar.

Grup kolaylaştırıcılarına önemli not: Mekân ve malzeme tanıtım yöntemini belirleyen en önemli durum katılımcıların programa gelme zamanlarıdır. Eğer tüm katılımcılar belirlenen saatte gelmişse; bir kolaylaştırıcı “Hoş geldiniz. Şimdi oyun odamıza gideceğiz. Sizden beni takip etmenizi istiyorum” der. Diğer kolaylaştırıcı düzenli bir şekilde odaya girilmesini sağlar ve aşağıdaki şekilde uygulama yapılır.

Mekân ve malzeme tanıtım yöntemi: Kolaylaştırıcı “burası etkinlik odamız, birlikte gezelim” der. Kolaylaştırıcı yanına gittiği her köşenin ya da malzemenin adını söyler, dokunur. Önce çocuğun sonra yetişkinin dokunmasını sağlar. Bu sırada kısa cümlelerle köşenin ya da malzemenin ne işe yaradığını anlatır. Örneğin, “Geri dönüşüm kutularımız, biri kâğıtlar için, biri plastikler, biri de kumaş ve ipler için. Bunları biriktirip sonra da kullanacağız.” der.

Eğer katılımcılar farklı zamanlarda gelmişse; bir yetişkin-bir çocuk olarak odaya alınır ve aynı yöntem ile tanıtım yapılır.

Tercih ettiğimiz, tüm katılımcıların birlikte bu etkinliğe katılımıdır. Böylece tanışma ve kaynaşma oyununa düzenli bir şekilde geçilebilir. Katılımcılar aynı zamanda birbiriyle tanışmış olur. Sorumluluk bilinci geliştirilir. Bu nedenle kolaylaştırıcıların gelme zamanını doğru programlaması ve katılımcılara nedenini iyi anlatması önemli ve gereklidir.

Mekân ve malzeme tanıtımı bitince kolaylaştırıcı "Tekrar hoş geldiniz. Birbirimizi tanımak için bir oyunumuz var" der. Kolaylaştırıcı oyunun nasıl oynanacağını anlatır. Müziği açar ve oyunu başlatır.

Uygulama-1 Tanışma: Herkes serbest biçimde, birbirine çarpmadan yürür. Müzik durduğunda karşımızda olan kişiyle tokalaşarak ve yüzlerine bakarak kendilerini tanıtır.

Örneğin; "Ben ..." diyerek (çocuk) ismini söyler. Yetişkinlerin çocuklarla karşılaştıklarında boy hizalarına inmelerine dikkat edilir. Herkesin birbirine ismini söylemesine özen gösterilir. Müzik kapatılır.

"Yeni oyunumuz için masaların etrafına oturalım" denir. İkinci oyun katılımcıların kaynaşmasını sağlamaya yöneliktir. Kolaylaştırıcı oyunun nasıl oynanacağını anlatır ve oyunu başlatır.

Uygulama-2 Kaynaşma: Grup kolaylaştırıcısı grubun yanında atık kâğıtlardan bir top yapar. Kullanılmış bu kâğıtların işe yaradığını, herkesin evinde böyle kâğıtların olduğu söylenerek geri dönüşüm bilinci oluşturulmaya çalışılır. Top elinde olan önce kendi ismini söyler, sonra istediği bir kişiye onun ismini söyleyerek topu yuvarlar. Kolaylaştırıcı, oyunu çocuk ile başlatır. Tüm katılımcılar tamamlanıncaya kadar oyun devam eder.

Birbiriyle tanışan ve kaynaşmaya başlayan grubun ilişkilerini güçlendirmek ve eğlenerek devam etmelerini sağlamak için eğitici oyuncaklar (yap-bozlar ve legolar) çıkarılır. Kolaylaştırıcı “Bakın burada oyuncaklarımız var, birlikte oynamak için çıkarıyorum” diyerek masaya yap-bozlar, halıya legolar bırakılır.

UYGULAMA NOTU: Eğitici oyuncaklar yap-bozlar, legolar, dominolar gibi birçok malzemeyi kapsar. Belirli konudaki objeleri farklı yollarla tanıtır. Örneğin; geometrik şekiller, sayılar, ormanda yaşayan hayvanlar gibi.

Eğitici oyuncaklarla oynama yöntemi: Eğitici oyuncaklar çocuk ve yetişkin arasındaki iletişime odaklanmak, yetişkinlerin çocukları birey kabul eden bir dil ve davranış göstermesini sağlamak için önemli birer araçtır.

Masaya yap-bozlar bırakılır. Çocuğun karşısına yetişkin oturur. Böylece boy hizası ve göz teması sağlanır. Yetişkin önündeki yap-boz kavramına uygun sohbet başlatır. Örneğin "Buradaki sebzeleri tanıdın mı, ismi neydi, ne yaparken kullanıyoruz?" gibi sorular sorulur.

Bu sohbet aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitliği için fırsat haline dönüştürülmelidir. Örneğin; tamir aletleri ile çalışırken "bunları kim kullanır?" sorusuna genellikle "baba" verileceği için "Biz de kullanabiliriz eve gidince deneyelim mi?" gibi yaklaşımlarda bulunulmalıdır.

Yetişkinleri oyuna katma yöntemi: Bu sırada yetişkinler genellikle kenara oturur ya da çocuğa nasıl oynayacağı ile ilgili yönlendirmelerde bulunurlar.

Bu durumda kolaylaştırıcılar yetişkinleri çocukların yanına alır, kendisi de oturur. "Birlikte legolarla neler yapabiliriz?" gibi cümlelerle yetişkinin oyuna katılımı sağlanır.

2-Konulu Etkinlik (45 dakika)

Müzik eşliğinde eğitici oyuncaklar hep birlikte toplanır. Masaların etrafına oturulur. Kolaylaştırıcı önce çocuklara "Kaç yaşındasın, neler yapıyorsun?", yanındaki yetişkine (anne/baba) "Kaç yaşındasın, sen (çocuğun ismi) yaşındayken neler yapıyordun?" sorularını sorar. Çocuktan başlayarak cevaplar dinlenir. Tüm katılımcılar dinlendikten sonra kâğıt ve kuru boya dağıtılarak "şimdi anlattıklarımızın resimlerini yapalım" denir. Kâğıdın sağ ya da sol üst köşelerine isim ve tarih yazılır.

Yetişkinleri etkinliğe katma yöntemi: Bu sırada yetişkinler “ben resim yapmayı bilmem, yapamam” gibi cümleler kurabilir. Kolaylaştırıcı olumlu ve teşvik edici cümleler kullanarak yetişkinin etkinliğe katılımını sağlar. Örneğin “Senden şahane resim istemiyorum, çocuğun ile bir resim yapacaksın, rahat ol, istediğin gibi yap” diyebilir.

UYGULAMA NOTU: Resim etkinliği iki şekilde uygulanabilir.

Birincisi; yetişkin ve çocuğa ayrı ayrı A4 kâğıdı ya da saman kağıt verilir. Yetişkinlere kendi çocukluklarıyla ilgili resimleri yapmaları söylenir. Çocuklar ayrı çalışır.

İkincisi; yetişkin ve çocuk yan yana oturur. Fon kartonu ikiye bölünür. Yetişkinlere kendi çocukluklarıyla ilgili resim yapmaları söylenir.

Grup Kolaylaştırıcılarına Önemli Not: Yetişkin ve çocuk aynı kâğıdı kullanarak resim yaparken müdahale olmamasına özen gösterilir. Yetişkin ve çocuğun aynı kâğıt üzerinde buluşması, resimlerinin iç içe girmesi istediğimiz bir durumdur.

Kolaylaştırıcı her katılımcının yanına oturur. Resmi ile ilgili sorular sorar ve cevapları resmin üstüne yazar. İsteyenler resimlerini gruba anlatır.

UYGULAMA NOTU: Programın sonunda sergi gibi bir toplu etkinlik düşünülüyorsa resimlerle ilgili geri bildirimler için farklı bir uygulama yapılır. Kolaylaştırıcı katılımcıdan izin alarak bir kâğıda isim, yaş tarih ve geri bildirimleri not alır. Program sonunda hazırlanan rapora bunları düzenli bir şekilde aktarır.

Tamamlayanların resimlerini etkinlik panosuna asabileceklerini söyler. Özellikle çocukların kendi asmalarını teşvik eder.

Masanın etrafına oturulur. Kolaylaştırıcı “Demek ki bazılarımız şimdi çocuk, bazılarımız önceden çocukmuş. Çocuk olmak çok güzel. Bir şiir öğrenelim mi?” diyerek Çocuk şiirini hareketlerini yaparak söyler. Sonra gruba öğretir.

Çocuk

Yanaklarım elmacık, (yanaklar gösterilir)

Burnum hokkacık, (burun gösterilir)

Gözlerim boncuk, (gözler gösterilir)

Benim adım ÇOCUK (iki el kalbin üstünde birleştirilir)

Şiir, şarkı, tekerleme, parmak oyunu öğretme yöntemi: Kolaylaştırıcı acele etmeden, kelimelerin tümünü anlaşılır bir şekilde söyler ve hareketlerini yapar.

Sonraki adımda parça söyler ve hareketleri yapar, grup tekrar eder. Tümü hep birlikte söylenir. Söylemek isteyen var mı, diye sorulur. İsteyen kolaylaştırıcının yanına gelir. Çocuk söylerken şaşırıldığı, unuttuğu yerlerde kolaylaştırıcı sessizce hatırlatarak ona destek olur.

UYGULAMA NOTU: Birinci çalışmada neyi, niçin yaptığımızı çok iyi anlatmamız gerekiyor. Bu nedenle ikram etkinliğinin sadece karın doyurmak için değil, çocuklara yaşlarına uygun sorumluluk vermek, neler yapabileceklerini göstermek, toplumsal cinsiyet farkındalığına dikkat çekmek için olduğu ve nasıl uygulanacağı katılımcılarla paylaşılır. Herkesin sorumluluk alacağı, buna da "nöbetçi olmak" diyeceğimiz belirtilir.

İkram etkinliği uygulama yöntemi: Evde ne yapılacağına çocuk ile karar verilir. Malzemeler birlikte alınır ve hazırlanır. Programa geldiğinde neler yapıldığı paylaşılır. Bu konuşmaya çocuktan başlanılmasına özen gösterilir.

İlk çalışma için ikramlar kolaylaştırıcılar tarafından önceden hazırlanır.

3- İkram (30 dakika)

“Şimdi ellerimizi yıkamaya gidiyoruz, nasıl gidiyoruz” diye sorulur. Sıra olma kuralı hatırlatılır.

“Sıra olalım, sıra olalım, birbirimize saygı duyalım” sözleri ritmik bir şekilde söylenir.

Eller yıkandıktan sonra masanın etrafında oturulur. İkramlar yenir. Katılımcılarla nöbet sırası oluşturulur. Toplanma ve temizlik hep birlikte yapılır.

Masalarımızı geri dönüşümlü naylon bir malzeme ile kaplanır. Masaların etrafında ya da yerdeki minderlere oturulur. Çocukların anlayabileceği basit cümlelerle kurum ve program hakkında kısaca bilgi verilir.

“Sizce burada neler yapacağız?” sorusu sorulur. Tüm çalışmalarda önce çocuklara söz hakkı verilir. Her çocuğun eşit sürede konuşmasına özen gösterilir. Konuşmayana dönüp “Senin ne düşündüğünü duymak istiyorum” gibi teşvik edici cümleler kullanılarak katılımı sağlanır.

Tüm cevaplar alındıktan sonra kolaylaştırıcı “Burası bizim etkinlik odamız, yani çocuk odamız. Birlikte eğleneceğimiz, oyunlar oynayacağımız odamız. Hepimiz temizliğinden, düzeninden sorumluyuz. O zaman bunları yaparken nelere dikkat etmeliyiz?” sorusuna cevaplar dinlenir. “O zaman biz de bir sözleşme yapalım, söylediğiniz kuralları yazalım ve imza atalım” denir.

Grup kolaylaştırıcısı fon kartonuna katılımcılar tarafından söylenen kuralları yazar.

UYGULAMA NOTU: Grup kolaylaştırıcısı katılımcıların söylediklerini aşağıdaki şekilde özetlemeye özen gösterir.

- 👉 Sözleşme kurallarına uyacağız, uymayanlara hatırlatacağız,
- 👉 Parmak kaldırarak ve ismi söylenince konuşacağız,
- 👉 Birbirimizin sözünü kesmeyeceğiz,
- 👉 Sıramızı bekleyeceğiz,
- 👉 Kullandığımız eşyaları aldığımız yere bırakacağız ve temiz tutacağız,
- 👉 Bağırmadan konuşacağız,
- 👉 Sorunları birbirimizin canını acıtarak değil konuşarak çözeceğiz,
- 👉 Bize ait olmayan eşyaları izin isteyerek alacağız,
- 👉 Gerekli durumlarda teşekkür edip, özür dileyeceğiz.

Çocukların ellerinin içleri ya da parmakları kendi seçtikleri renk ile anneleri/babaları ya da kolaylaştırıcılar tarafından parmak boyası ile boyanır. Boyanan ellerle kuralların altına çocuklar el baskısı yapar, ismi yazılır. Çocuğa "Bu senin imzan" denir. Anne/baba da el ya da parmak baskısı yapar, ismi yanına yazılır.

Sözleşmeyi parmak boyası ile imzalattıktan sonra eller yıkanmadan her çocuğun önüne bir miktar parmak boyası bırakılır. Parmaklarıyla serbest bir şekilde çalışırlar. İstenirse en sevdikleri şekil A4 kâğıdına çıkarılır.

Şekil Çıkarma Yöntemi

İstenilen şeklin üzerine kâğıt düzgünce serilir, hafifçe bastırılır. Aşağıdan yukarıya kâğıt kaldırılır. Kuruması için düzgün bir yere bırakılır.

Eller yıkandıktan sonra sözleşme, çocuklarla odada seçilen yere asılır. Oda birlikte temizlenip, düzenlenir.

V. Değerlendirme, Ödev Verme, Ayrılış (20 Dakika)

İlk Günün Değerlendirilmesi: Programın başlangıcı olması açısından çok önemlidir. Bu nedenle diğer programlardan farklı olarak ilk olarak "Buraya gelirken neler düşünmüştünüz, şimdiki duygu ve düşünceleriniz neler?" soruları sorulur. Böylece grubun nasıl etkilendiği, beklentileri tespit edilir.

Daire şeklinde oturulur. Gün ile ilgili duygu ve düşünceler alınır.

👤 Bugün nasıl geçti?

👤 En çok ne yapmak hoşunuza gitti?

Geri bildirimler izin istenerek not edilir.

Çocuklara "öğrendiğimiz şiiir evdekilere öğretelim" hatırlatması yapılır. Ödevler verilir.

Grup kolaylaştırıcısı "Ödevinizi yapmayı ve haftaya gelirken getirmeyi unutmayın, cevaplarınızı çok merak ediyorum. Ayrıca haftaya gelirken çevrenizden atık malzemeler(ipler, kumaş parçaları, kâğıt parçaları, kibrit kutuları, boncuk, düğme vb.) toplayıp getirin, odamızdaki geri dönüşüme kutularımıza bırakalım, sonra onlardan yeni şeyler üretelim" denir.

Oda birlikte toplanır, temizlenir. Bir sonraki çalışmada görüşmek üzere katılımcılar gönderilir.

ÖDEV-1: İstek listesi verilir, nasıl uygulanacağı anlatılır.¹

Ödev verilirken ebeveynlere "Cümleyi okuyun ve çocuğun söylediğine müdahale etmeden ve değiştirmeden yazın" yönergesi verilmelidir.

Bu etkinlik ile ebeveynler çocukların algılama, düşünme biçimleri ile ilgili fikir edinmiş olurlar. Ek olarak verilen listedeki sorular değiştirilebilir.

Okuma-Yazma Bilmeyen Yetişkinlerle Nasıl Çalışılmalı?

Çeşitli yöntemler kullanabiliriz. Örneğin ev ödevleri için evde okula giden başka çocuklarından ya da çevresindeki çocuklardan destek alması önerilebilir. Resimli ödevler verilebilir.

Ek 1-İstek Listesi

Çocuğun adı-soyadı:

Cinsiyeti:

Yaşı:

Kiminle doldurdu?

Aşağıdaki soruları tam okuyarak, çocuğun söylediğini olduğu gibi yazınız.

1. EK-1 olarak verilmiştir.

1. En çok kimin yerinde olmak istersin? Neden?

- 👂 Anne. Çünkü annemi çok seviyorum.
- 👂 Dedem. Onu çok seviyorum.
- 👂 Babamın yerinde olmak isterdim. Babam gibi işe giderim.
- 👂 Bebek olmak isterdim. Bebekleri daha çok seviyorlar.
- 👂 Dayım gibi olmak istiyorum. Çünkü büyük olmak istiyorum.
- 👂 Babam gibi olmak istiyorum. Çünkü arabası var. Amcam gibi de olmak istiyorum. Çünkü onun iki arabası var.
- 👂 Abimin yerinde. Seviyorum.
- 👂 Annem gibi. Çünkü güzel giyindiği için.
- 👂 Öğretmenimin yerinde.
- 👂 Babamın yerinde olmak isterdim. Çünkü en güzel örnek babamdır.
- 👂 Annem gibi olmak isterdim. Güçlü olduğu için.

2. Çok paran olsa nasıl harcardın?

- 👂 Tutumlu harcardım. Anneme verirdim.
- 👂 Hemen bakkala giderdi.
- 👂 Kalemlik alırdım.
- 👂 Öncelikle evin ve kendi ihtiyaçlarımı karşılardım. Daha sonra bakkala gider abur cubur alırdım.
- 👂 Akülü araba almak isterdim.
- 👂 Anneme kıyafet alırdım. Ev alırdım. Büyük bir oyun parkı yapardım.
- 👂 Bir sürü pasta alırım.
- 👂 Aileme her şeyi alırdım. Borçlarımızı kapatırdım.
- 👂 Kendime mama alırdım.
- 👂 Çok param olsa muhtaç olanlara yardım ederdim. Geleceğime yatırım yapardım.
- 👂 Güzel bir ev alırdım.
- 👂 Kumbarama koyardım.

3. Anne olsaydın çocuklarına nasıl davranırdın?

- 👂 Yaramazlık yaptığımda kızardım.
- 👂 Oyun oynardım.
- 👂 Her zaman onlara para verir, onlara iyi bakardım.
- 👂 Severdim. Onlara istedikleri oyuncakları alırdım.
- 👂 Yemek ve süt verirdim çabucak büyüsünler diye.
- 👂 Abur cubur almazdım. Parka götürürdüm. Beni dinlemezse bağırırdım.
- 👂 Annem gibi olurdu.
- 👂 Buna cevap veremem.
- 👂 Bir şey döktüğü zaman hiç kızmazdım. Hep çıkarır gezdirirdim onu.
- 👂 Şarkı söylerdim.
- 👂 Sevgi dolu ve şefkatli davranırdım.
- 👂 Babamla dans ederdim.

4. Baba olsaydın çocuklarına nasıl davranırdın?

- 👂 İyi davranırdım. Çok severdim.
- 👂 Onları severdim.
- 👂 Havuç alır, çizgi film izlerdim.
- 👂 Severdim. Çünkü onları özlerdim.
- 👂 Onları çarşıya götürürdüm. Onlara para verirdim.
- 👂 Her zaman onları mutlu etmek için bir şeyler yapardım.
- 👂 Çocuğumu parka götürürdüm, oyuncak alırdım, kule yapardım.
- 👂 İyi olurdu.
- 👂 Çocuklarıma iyi davranıp, güzelliklerle ilgili güzel örnek olurdu.
- 👂 Kızardım.

5. Hayatında neyi değiştirmek istersin?

- ☞ Çevrenin temiz olmasını istedim.
- ☞ Evimi değiştirdim.
- ☞ Oyuncaklarımı değiştirmek istedim.
- ☞ Oturduğum yeri ve bazı huylarımı değiştirdim.
- ☞ Rüyalarımı değiştirmek istedim.
- ☞ Okula gitme saatini değiştirdim.
- ☞ Yemekleri, koltukları.
- ☞ Odamı, elbiselerimi, saçlarımı.
- ☞ Hakkâri’de değil de Van’da yaşamak istedim.

6. Karanlıktan

- ☞ Çok korkuyorum.
- ☞ Korkmuyorum.
- ☞ Korkmam. Çünkü annem yanımda.
- ☞ Bir şey hissetmem.
- ☞ Korkmuyorum. Ama köpek ve fillerden korkuyorum.

7. Babam akşam eve gelince

- ☞ Onu özlediğim için koşup, öperim.
- ☞ Çok sevinirim.
- ☞ Beni, ablamı öpüyor.
- ☞ Babamla oyun oynarım.
- ☞ Sevinirim, oyunlar oynar, konuşuruz.
- ☞ “Hoş geldin, ne yapıyorsun?” derim

- 👂 Seviniyorum. Çünkü onu çok seviyorum. Canım babacığım.
- 👂 Üzülürüm. Çünkü koşup, zıplayamadığım için.
- 👂 Oynamak isterim.
- 👂 Telefonla uğraşiyor. Bizimle fazla uğraşmıyor. Babamla sohbet etmek, televizyon seyretmek isterdim.
- 👂 Benimle ilgilensin, oynasın isterdim.

8. Annem.....çok sevindi.

- 👂 Ona yardım ettiğimde
- 👂 Onu güldürdüğüm için
- 👂 Yaramazlık yapmadığım için
- 👂 Ona çiçek verdiğimde
- 👂 Papatya toplayıp verince
- 👂 Akıllı durduğum, ortalığı topladığım zaman

9. Arkadaşım ve ben

- 👂 Her zaman oyun oynarız.
- 👂 Birbirimizi çok seviyoruz.
- 👂 Oyun oynuyorum.
- 👂 Elma yeriz, trenle oyun oynarız.
- 👂 Gezip, oyunlar oynamayı seviyoruz.
- 👂 Birlikte ders çalışıyoruz.

10.Uyumadan önce

- 👂 Dişimi fırçalarım, yatarım.
- 👂 Süt içerim.
- 👂 Dişlerimi fırçalıyorum.
- 👂 Yemek yerim, sonra uyurum ve sabah kalkarız.
- 👂 Biraz çizgi film izler, uyurum.
- 👂 Su içerim.

11. Bizim evde her akşam

- 👂 Mısır yaparız, çay içeriz.
- 👂 Oyun oynuyoruz.
- 👂 Meyve yeriz.
- 👂 Tam yemek saatinde uyuyoruz.
- 👂 Kardeşimle oynuyorum.

12.Caddede yürürken

- 👂 Etrafıma bakarım, dikkatli olurum.
- 👂 Annemin elini tutarım.
- 👂 Arabalara dikkat ederim.
- 👂 Kimseye bulaşmamalıyım.
- 👂 Bir o tarafa bir bu tarafa bakarım, araba geliyor mu?
- 👂 En çok babamın elini tutup yürümek istiyorum.

Berber Oynama Grubu 2. Hafta Programı “Yapabileceklerimi Gör, Duygularımı Tanı”

Mekân Hazırlığı

Genel temizlik ve düzenleme, tamirat-bakım işleri

Program Uygulaması için

Yapbozlar, öz bakım materyalleri, duyu kartları için; fon kartonu ya da plastik tabak, elişi kâğıdı, yapıştırıcı, makas),laptop, graff kağıtlar, makas, yapıştırıcı, atık malzemeler (kağıtlar, kumaşlar, ipler vb.), yapıştırma hamuru

İkram için

Pasta, tabak, bardak, süt, çay, su, peçete

Gruba Dağıtmak için

Çocuk sayısı kadar “Babalarla Ayna Oyunu Ödevi” ve Çizgi Çalışması

I. Grup Kolaylaştırıcısına Ön Bilgi

- ★ *Kolaylaştırıcılar mekânı önceden hazırlayıp, temizlemeli, gerekli tamirat ve bakım işlerini yapmalıdır.*
- ★ *İkinci çalışma, birinci çalışmada uygulamaya başladığımız çocuğu birey olarak kabul etmeyi güçlendirici yöntem ve yaklaşımlarla uygulanır. Bunu sözlerimizle ve davranışlarımızla göstermeliyiz. Örneğin bir çocuk ile konuşurken ona adıyla hitap etmek, onun boy ve göz hizasında olmak, iki ismi olan çocuğa hangi ismini kullanmamızı istediğini sormak gibi.*
- ★ *Çocukları birey olarak kabul etmenin her istediklerini yapmak demek olmadığını unutmamalıyız. Onların fikirlerini almak, tercih yapmalarına imkân sağlamak, yeni şeyler üretmelerine destek olmak önemlidir.*
- ★ *İlk çalışmadan sonra grup kolaylaştırıcılarının kendi aralarında yaptığı değerlendirme sırasında fark ettikleri sorun ya da aksaklıklar ikinci çalışmadan önce çözülmelidir.*
- ★ *Yetişkinler arasında çocuk/çocuklara olumsuz davranış ve iletişimi olanlar için;*
 - ✿ *Etkinlik sırasında yanlarında oturmak,*
 - ✿ *Uygun zamanlarda kısa sohbetler etmek,*
 - ✿ *Olumsuz müdahalesi olunca "sen biraz dinlen, ben devam ederim" gibi ortak tavırlar belirlenmelidir.*
- ★ *Duygu kartları hazırlanır. Duygu kartları çeşitli şekillerde hazırlanabilir. Örneğin; plastik tabakların içine farklı yüz ifadeleri çizilir. Fon kartonu ile seçilen bir objenin (kurbağa, palyaço vb.) üstüne yüz ifadeleri yapılır.*
- ★ *Babalarla ayna oyunu ödevi için; "Babanızla ya da ağabeyinizle, dedenizle, dayınızla ya da komşunuzla bu oyunu oynayabilirsiniz" denir. Önemli olan "Çocuklarla sadece kadınlar ilgilenmez, oynamaz; erkekler de bunları yapar" mesajını vermektir.*

Bu ödev için dikkat edilmesi gereken diğer bir durum ise; babası yanında olmayan (ölmüş, boşanmış, il dışında gibi.) çocuklardır. Katılımcılar belirlenirken babası ile birlikte olmayan çocuklar ve bu çocuklara yakın erkekler tespit edilmelidir. Ödev verilirken sadece babalar değil dayılar, amcalar ya da yakın başka erkeklerle de oynanabileceği belirtilmelidir.

- ★ *Yetişkinlerin çocuğu birey olarak kabul etmeye yönelik dil ve davranışlarının değişimleri gözlemlenmeye çalışılmalıdır.*
- ★ *Program sırasında genel düzeni bozan bir durum olduğunda geçen çalışmada yapılan sözleşme ve ilgili kural hatırlatılmalıdır.*
- ★ *Grup kolaylaştırıcıları kendi aralarında her uygulamadan önce programın hedefleri ve beklenen sonuçları okumalı, tartışmalı ve program etkinliklerini bu doğrultuda belirlemelidir.*

II. Çalışma Grubunun Hedefleri ve Beklenen Sonuçlar

Programın 2. haftasında

- ✿ Çocukların *Hayır* demelerini önemsemek ve teşvik etmek,
Çocukların istemediği davranışlara (öpülmek, kucağa alınmak, el sıkışmak, yetişkinin isteği ya da müdahalesi üzerine karar değiştirmek vb.) "hayır" deme hakkı olduğunu sözel olarak ve davranışla göstermek, anlamasını sağlamak,
Yetişkinlere çocuğa "hayır" dediğinde nedenini açıklamasının önemini anlatmak,
- ✿ Çocukların yaşlarına uygun sorumluluklar almasını sağlamak,
- ✿ Çocukların yapabildiklerini ortaya çıkarmak, geliştirmeye ve onları yeni şeyler öğrenmeye teşvik etmek (öz bakım becerileri, makas-bıçak kullanma, zorlandığı zaman yetişkinden destek isteme, tehlikelerden uzak durma, tabağını-bardağını kaldırmak, odayı süpürmek, masa silmek, hayvan ya da bitki yetiştirmek vb.)
- ✿ Çocukların kendilerini tanımaları ve farklı etkinliklerle duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine destek olmak,
- ✿ Kendini farklı yollarla ifade etmek (istediği renklerle resim yapmak, bir ürün oluşturmak, şarkı söylemek, dans etmek),
- ✿ Baba-çocuk iletişimini eğlenceli ödevler yoluyla güçlendirmek hedeflenmiştir.

III. Çalışma Grubunun Gündemi

1-Karşılama-Sohbet-Ödevlerin Geri Bildirimi-Bugün Neler Yapacağız? (1 saat 25 dakika)

2-Konulu Etkinlik (45 dakika)

3-İkram (30 dakika)

IV. Programın Uygulanması

1-Karşılama-Sohbet-Ödevlerin Geri Bildirimi-Bugün Neler Yapacağız? (1 saat 25 dakika)

Katılımcılar karşılanır. Çocukların evlerinden getirdikleri atık malzemeleri uygun geri dönüşüm kutularına bırakması sağlanır.

Ödevler alınarak masanın etrafına oturulması söylenir. Çocuklardan başlayarak “Geçen hafta buradan gittikten sonra neler yaptınız? Ödevlerinizi kimlerle yaptınız?” sorularına cevaplar dinlenir. İstek listesindeki bazı cümleler isim verilerek grupta paylaşılır. Her çocuktan bir cümle okumaya özen gösterilir. Yetişkinlere çocukların cevapları hakkında ne düşündükleri sorulur. Genel olarak “Şaşırdım, böyle cevaplar vereceğini ummuyordum” gibi cevaplar alınabilir. “Çocukların sizin tanıdığınızda farklı olabileceklerini, yapamaz ya da bilmez dediğimiz konularla ilgili fikirleri olduğunu fark etmiş olduk” denerek farkındalık yaratılmaya çalışılır. Bugün neler yapılacağı hakkında kısa bilgi verilir.

Masalara yapbozlar, halının üzerine öz bakım materyalleri bırakılır. Sırasıyla materyallerle oynamaları sağlanır.

Öz Bakım Materyalleri: Erken çocukluk dönemi için öz bakım; çocuğun kas gelişimlerine katkıda bulunarak kendi temel ihtiyaçlarını karşılayabilme becerisidir. Ayrıca çocuğun “Ben yaparım” duygusunu yaşaması da kendine güven açısından önemlidir. Çocuğu birey olarak kabul ettiğimizi gözden kaçırmamalıyız. Çocuğun yerine yapmayı değil, kendisinin yapabilmesini teşvik etmek üzere dil ve davranış geliştirmeyi hedefliyoruz. İlik-

leme, çıt çıtlama, cırt cırtlama, fermuar açma-kapama, bağlama davranışlarını içeren bir materyale ihtiyacımız var. Bu işlerin ayrı ayrı olduğu materyaller de hazırlayabiliriz, hepsinin bir arada olduğu tek bir materyal de olabilir.

Öz Bakım Materyalleri Kullanma Yöntemi: Çocuğun yanında oturulur. Materyaldeki beceriyle ilgili “Önce birlikte yapalım, sonra sen yalnız yaparsın. Zorlandığında benden yardım isteyebilirsin” gibi olumlu yönergeler verir. Aynı yöntem ile her beceriyi çocuğun yapması sağlanır.

2- Konulu Etkinlik (45 dakika)

Kolaylaştırıcı “Şimdi Ayna oyunumuzu oynayacağız” der. Sandalyeler karşılıklı olarak dizilir. Oyunun nasıl oynanacağı anlatılır. Oyun sırasında yetişkinlerin çocukları nasıl taklit ettiği gözlemlenir. Özel durumlar gelişirse (çocuk yetişkinden farklı taklitler yaptığında, oyunu oynamak istemediğinde gibi) ve müdahale olursa yetişkin uygun bir dille uyarılır.

Ayna Oyunu: Yetişkin ve çocuk karşı karşıya oturur. Sırasıyla ayna ve çocuk olunur. Ayna olan çocuğun yaptıklarının aynısını yapar. Süre oyunun akışına göre belirlenir. Daha sonra çocuklara “Annen/baban senin yaptıklarını yapabildi mi?” yetişkinlere de “Çocuk olduğunda neler hissettin?” sorularına cevaplar alınır.

Bu oyunun yetişkin ile çocuk arasında empati kurmasını sağlamak, çocuk ile iletişim yönteminin (göz teması ve boy hizası) etkilerine dikkat çekmek gibi çok önemli yararları vardır. Bu yararları vurgulamak için sohbet “Kendini çocuğun yerine koyabildin mi, ayakta olsaydın oyunu böyle oynayabilir miydin, çocuk ile göz teması kurmak sana nasıl geldi?” gibi sorular sorulmalıdır.

Grup Kolaylaştırıcılarına Önemli Not: Ayna oyunu iki yöntem ile uygulanabilir.

Birincisinde; ikili eşler (çocuk ve annesi/babası) halinde sıra ile oynar, diğer grup katılımcıları onları izler. İkincisinde ise tüm eşler (çocuk ve annesi/babası) hep birlikte oynar.

Masanın etrafına ya da halıya daire şeklinde oturulur. Önceden hazırlanan duygu kartları kapalı olarak alınır. "Size bir hikâyem var" denerek hikâyeye başlanır. Hikâyenin duygu geçen kısmında o duyguyu gösteren yüz ifadesinin yer aldığı kart gösterilir. Kolaylaştırıcı, ses tonu ve yüz ifadesi ile abartıya kaçmadan duyguyu ifade etmeye çalışır. Daha sonra isteyenler kartları kullanarak hikâyeyi anlatır.

Örnek Hikâye- Küçük Kurbağa

Sabah uyandığında küçük kurbağa çok MUTLUYDU.

Gölün üstündeki yapraklarda zıplayarak gezmeye başladı. O sırada bir ses duydu, çok KORKTU. Çünkü sesin ne olduğunu anlayamamıştı. Durdu etrafına baktı sesin nereden geldiğini bulmaya karar verdi. Zıplayarak

yaprakların üstünde giderken gölün yanındaki ağacın üstünde bir kuş gördü.

Duyduğu ses kuştan geliyordu kuşa baktı ve çok ŞAŞIRDI çünkü kuş uçmaya çalışıyordu ama bir türlü uçamıyordu. Yanına yaklaştı ve neden uçamadığını anladı. Kuşun kanadından yaralı olduğunu gördü. "Ne oldu sana diye sordu?", "Kuş bana taş attılar kanadıma değdi, yaralandım." dedi.

Küçük kurbağa taş atanlara çok KIZDI.

Kuş yaralandığı için çok ÜZÜLDÜ. Bir şeyler yapmalıyım yardım etmeliyim kuş arkadaşşıma, diye düşündü ve aklına bir fikir geldi.

Kuşa "Merak etme arkadaşlarıımı çağıracağım senin kanadını tedavi edeceğiz." dedi. Küçük kurbağa heyecanla ormana gidip bütün arkadaşlarını topladı ve kuşun yanına geldiler.

Yapraklarla, çiçeklerle, otlarla kuşun kanadı tedavi etmeye başladılar; bir kaç gün sonra kuş uçmaya başladı, küçük kurbağa ve arkadaşları kuş artık uçabildiği için çok MUTLU oldu.

Kolaylaştırıcı tek tek çocuklara duyguları ile ilgili sorular sorar ve not alır. Örneğin seni en çok ne kızdırır ya da öfkelenendir,

ne zaman mutlu olursun, seni ne üzer, gibi. Sonunda “Korkmak, şaşırma çok normal. Farklı şeylere mutlu olup, üzülebiliriz. Bazen oğlan çocuklarına erkekler ağlamaz ya da ne kız gibi ağlıyorsun dediklerini duyuyorum. Sizce öyle mi?” deyin çocuklardan cevaplar alır. “Kız olsun, oğlan olsun hepimizin duyguları var. Hepimizin gözyaşları bezi var. Bazen mutlu olunca, bazen üzülünce, bazen de heyecanlanınca ağlayabiliriz” der. “Şimdi kendimizi yapalım” cümlesiyle diğer etkinliğe geçer, konuyu bitirir.

Gölge Kolaj Çalışması

Gölge etkinliğinin nasıl uygulanacağı anlatılır. Bu etkinlik iki malzeme ile farklı şekilde uygulanabilir.

UYGULAMA NOTU: Gölge etkinliği bir kolaj çalışmasıdır. Hayal gücü ve yaratıcılık ortaya çıkarılmaya çalışılır. Süre kaygısı olmadan, rahat yapılabilmesi önemlidir. Bu etkinlik aynı zamanda çocukların karar vermelerini teşvik etmek, yaşlarına uygun becerilerini desteklemek ve geliştirmek üzere planlanarak uygulanır.

Birinci malzeme graff kağıt: Ayağa kalkılır. Duvara birkaç tane graff kağıt asılır. Çocuklar kağıtların önünde çeşitli şekillerde poz verirler. Yetişkinler keçeli kalemlerle çocukların gölgelerini çizerler. Her çocuğun gölgesinin üstüne ismi yazılır. Kağıtlar duvardan çıkarılır. “Bu gölgeniz. Atık malzemeleri ve boya kullanılarak gölgelerimizi canlandıracağız.” denir.

İkinci malzeme fon kartonu: Farklı renklerde fon kartonu katlanarak çocuk kalıbı çizilir ve kesilir (bu kalıplar gruptan önce hazırlanır). Her çocuğa bir tane dağıtılır. “Getirdiğiniz atık malzemeleri ve boya kullanılarak gölgelerimizi canlandıracağız.” denir.

Odada çocuklarla seçilen yere çocukların boy ve göz hizasına uygun bir şekilde asılır. Grup kolaylaştırıcısı “Çocuklar hepimiz buradasınız” diyerek etkinliği bitirir. Atık malzemeler kutularına, diğer malzemeler de yerlerine bırakılır. Çöpler toplanıp, atılır.

UYGULAMA NOTU: Masaların üzerine atık malzemeler, makaslar, yapıştırıcılar bırakılır. Kolaylaştırıcılar katılımcıların yanına giderek hem onları gözlemler, hem de çocukların sorumluluk almalarını sağlamak için örnek davranış ve iletişim kurar. Örneğin hangi malzemeleri, nasıl kullanacağımıza birlikte karar verelim, gibi. Yetişkinlerin özellikle makas kullanımında “Sen yapamazsın, tehlikeli” gibi yaklaşımları olabilir. Bu durumda “Makas bu şekilde tutarsan daha rahat kesebilirsin, ben de başka parçaları keseyim” gibi davranırlar model olunur.

3-İkram (30 dakika)

“Şimdi ellerimizi yıkamaya gidiyoruz, nasıl gidiyoruz?” diye sorulur. Sıra olma kuralı hatırlatılır.

“Sıra olalım, sıra olalım, birbirimize saygı duyalım” sözleri ritmik bir şekilde söylenir.

Eller yıkandıktan sonra masanın etrafında oturulur. Nöbetçiler (bir yetişkin bir çocuk) hazırladıkları yiyecekleri servis yapar. Nasıl hazırladıklarını kısaca anlatırlar. İkramlar birlikte yenir ve toplanır.

V-Değerlendirme, Ödev Verme, Ayrılış (20 dakika)

İstenirse ve zaman uygunsa kaynaşmaları sağlamak için bir oyun oynanır.

Hoplarız, Zıplarız Oyunu

(Oyun ayakta ve halının üstünde oynanır.)

Hoplarız, zıplarız daldan elma toplarız, (Sözler söylenirken hoplama, zıplama ve yukarıdan toplama hareketleri yapılır.)

Gece olur yatarız, (Tüm katılımcılar yere yatar, kolaylaştırıcı bir örtü ile birinin üzerine örter)

Sabah olur kalkarız, (Üzeri örtülen dışında her kes ayağa kalkar. Örtünün altındakinin kim olduğu bilinmeye çalışır. Birkaç tahminden sonra üzeri açılıp kim olduğuna bakılır).

Masanın etrafında oturulur. Günü değerlendirme soruları sorulur ve cevaplar dinlenir. Grup kolaylaştırıcısı izin isteyerek notlar alır.

- ✿ Bugün nasıl geçti?
- ✿ En çok ne yapmak hoşunuza gitti?
- ✿ Bunu evde de yapıyor musunuz/yaptınız mı?

Günü eğlenceli bitirmek için yüz boyama etkinliği yapılır. Önce çocukların yüzleri istedikleri şekillerde boyanır.

Daha sonra çocuklara bir renk kalem seçmeleri ve gidip annelerinin/babalarının yüzlerini boyamaları söylenir. Ödevler verilir. Oda birlikte toplanır, temizlenir. Bir sonraki çalışmada görüşmek üzere diyerek katılımcılar gönderilir.

Grup Kolaylaştırıcılarına Önemli Not: Etkinlik sırasında yetişkinler ne yapılacağı ile ilgili müdahale ettiğinde "Bu ... (çocuğun ismi) yüzü o karar verecek" demek çocuğun bedenini hakkında karar vermesini sağlamak açısından önemli bir fırsattır.

Grup Kolaylaştırıcılarına Önemli Not: Babalarla Ayna ödevini “Grup Kolaylaştırıcılarının Program İçin Hazırlıkları” kısmında yapılan uyarıyı dikkate alarak uygulayınız.

Hatırlatma: Bu ödev için dikkat edilmesi gereken diğer bir durum ise; babası yanında olmayan(ölmüş, boşanmış, il dışında gibi.) çocuklardır. Katılımcılar belirlenirken babası ile birlikte olmayan çocuklar ve bu çocuklara yakın erkekler tespit edilmelidir. Ödev verilirken sadece babalar değil dayılar, amcalar ya da yakın başka erkeklerle de oynanabileceği belirtilmelidir.

ÖDEV-1: Babalarla “Ayna” oyunu oynanır.²

Baba ya da evdeki başka bir erkek birey ve çocuk karşı karşıya oturur. Anne gözlemci olur. Sırasıyla ayna ve çocuk olunur. Ayna olan çocuğun yaptıklarının aynısını yapar. Süre oyunun akışına göre belirlenir. Oyun bitiminde gözlemci aşağıdaki soruları baba ve çocuğa sorar ve bir kâğıda yazar. Bu kâğıt bir sonraki çalışmaya götürülür.

Ayna olduğunda neler hissettin? (taklit eden olarak da sorulabilir)

Çocuk olduğunda neler hissettin? (taklit edilen olarak da sorulabilir)

Gözlemcinin izlenimleri nelerdir?

2. Bu çalışma ile ilgili geri bildirimler KAMER Deneyimlerinden paylaşımlar bölümünde yer almaktadır.

ÖDEV-2: İlk çizgilerim çalışmaları

Nokta birleştirme yöntemi ile çeşitli çizgi örnekleri verilir. Çizgileri yaparken nasıl olursa olsun silinmeyeceği konusunda söz vermeleri istenir. "Zorlandığımız zamanlarda vazgeçmeden, mola vererek yapmaya devam etmeliyiz" gibi çocukları teşvik edici cümleler kullanılması önerilir.

Ek-2: Babalarla Ayna Oyunu

ÖDEV-Babalarla Ayna Oyunu

Baba ve çocuk karşı karşıya oturur. Anne gözlemci olur. Sırasıyla ayna ve çocuk olunur. Ayna olan, çocuğun yaptıklarının aynısını yapar. Süre oyunun akışına göre belirlenir. Oyun bitiminde gözlemci aşağıdaki soruları baba ve çocuğa sorar ve cevapları bir kâğıda yazar. Bu kâğıt bir sonraki çalışma gününe getirilir.

Ayna olduğunda neler hissettin?

Baba:

- ☀️ Güzeldi, hoşuma gitti, birlikte eğlendik. Birlikte bir şeyler yapmak güzeldi.
- ☀️ Çocuğumla eğlendim ve onunla beraber mutlu olduğumu hissettim.
- ☀️ Çok hoş ve eğlenceli bir duyguydu.
- ☀️ Kızımın/Oğlumun gülümsemesi beni de güldürdü.
- ☀️ Kendimi komik hissettim.
- ☀️ Çocukluğum aklıma geldi.
- ☀️ Çocuğumla oynamak güzeldi.

Çocuk:

- ☀️ Güzeldi. Babamla eğlendim.
- ☀️ Babamla eğlenmeyi çok seviyorum.
- ☀️ Çok güzeldi.
- ☀️ Sevdim çünkü babam komik komik hareketler yapıyordu ve güldüm.
- ☀️ Çok mutlu oldum, eğlendim
- ☀️ Güldüm.
- ☀️ Çocuk olduğunda neler hissettin?

Çocuk olduğunda neler hissettin?

Baba:

- ☀️ Güzel bir duyguydu.
- ☀️ Çocuğumla arkadaş olduğumu hissettim.
- ☀️ Çocuğumla çocuk olma duygusunu yaşadım, çok güzel bir şeydi.
- ☀️ Çok zevkliydi. Kızıyla/Oğlumla zaman geçirdiğim için çok mutluyum.
- ☀️ Çocukluğumu hatırladım bir an.
- ☀️ Keşke şimdi çocuklar olsaydım.

Çocuk:

- ☀️ Mutlu oldum, eğlendim.
- ☀️ İstanbul'u hissettim.
- ☀️ Babam çok eğlenceliydi.
- ☀️ Babamla ben arkadaşız

Gözlemcinin izlenimleri nelerdir?

- ☀ Çocuk ve babanın çok mutlu olduğu ve çocuğuna zaman ayırdığını gözlemledim.
- ☀ Her şeyi doğru yaptılar. Eğlendiler, güldüler, oynadılar, mutluydular.
- ☀ İkisini izlerken eğlendim, çok güzeldi.
- ☀ Kaliteli zaman geçirdiler.
- ☀ Gülerek izledim.
- ☀ Onları gözlemek, ikisinin bir şeyler yapması hoşuma gitti. Çocuğumun büyüdüğünü hissettim, okul yaşının geldiğini anladım. Ona bir şeyler öğretebilmek güzel ve daha öğreneceği çok şey var.

Ek-3: İlk Çizgi Çalışmaları Örnekleri

Berber Oynama Grubu
3. Hafta Programı
“Kız Olsun, Oğlan Olsun Hepimiz Çocuğuz”

Mekân hazırlığı

Genel temizlik ve düzenleme, tamirat-bakım işleri

Program Uygulaması için

Tuz seramiği için; un, tuz, su (renkli su) yoğurma kabı, oyuncak yapımı için; atık malzemeler (boş tuvalet kağıdı rulosu, sünger, kumaş parçaları, ipler, grafon kağıtlar) makas, yapıştırıcı.

İkram için

Pasta, tabak, bardak, süt, çay, su, peçete

Gruba Dağıtmak için

Çocuk sayısı kadar Rol Değişimi ve Eğlenceli Sorular Ödevi

I. Grup Kolaylaştırıcısına Ön Bilgi

- ★ *Kolaylaştırıcılar mekânı önceden hazırlayıp, temizlemeli, gerekli tamirat ve bakım işleri yapılmalıdır.*
- ★ *Toplumsal cinsiyet rollerinin temelleri erken çocukluk döneminde oyunlarla, oyuncaklarla, renklerle, davranışlarla atılır. Çocuklar 3-3,5 yaşlarında yetişkinleri model alarak ayrımcılık yapmamayı ya da yapmayı da öğrenir. Kadın-erkek, zengin-yoksul, engelli-engelsiz, kirli-temiz vb.*
- ★ *Toplumsal cinsiyet rollerini sorgulamayı hedefleyen bu çalışmada önemli bir nokta da kolaylaştırıcıların bu farkındalığa sahip olup, olmadıklarıdır. Kız ve oğlan çocuğunu eşit görmeyen bir yaklaşımla sadece etkinlikler uygulanmış olur. İstenilen etki oluşturulamaz. Bu nedenle kolaylaştırıcıların ortak dil ve davranış geliştirmeleri ve uygulamaları çok önemlidir.*
- ★ *Kolaylaştırıcılar etkinlikler sırasında yetişkinlerin "Kızlar/oğlanlar bununla oynamaz" gibi yaklaşımlarına karşı hazırlıklı olmalı. Bu durumlarda "Neden oynamasın? O da çocuk, oynamak istiyor" gibi ortak davranışı teşvik edici iletişimler kurulur.*
- ★ *Önceki çalışmadan sonra grup kolaylaştırıcılarının kendi aralarında yaptığı değerlendirme sırasında fark ettikleri sorun ya da aksaklıklar çözülmüş olmalıdır.*
- ★ *Grup kolaylaştırıcıları her uygulamadan önce programın hedefleri ve beklenen sonuçları okumalı, tartışmalı ve program etkinliklerini bu doğrultuda belirlemelidir.*

II-Çalışma Grubunun Hedefleri ve Beklenen Sonuçlar

Programın 3. haftasında

- ✿ *Toplumsal cinsiyet rollerini fark ettirmek ve sorgulamaya başlatmak, Kız ve oğlan ayrımı yapmamak (yan yana oturmak, el ele tutuşmak, eşit konuşma ve seçim hakkı kullanmak, bütün oyuncaklarla oynamak)*

- ❁ Kız ve oğlan çocuklara eşit davranılmasını sağlayıcı modeller sunmak,
- ❁ Babaların çocuklarla olan geleneksel iletişim ve ilişkilerinin değiştirmesine katkıda bulunmak (birlikte ödev yapmak, oyun oynamak, sohbet etmek, gezmek vb.) hedeflenmiştir.

III-Çalışma Grubunun Gündemi

1-Karşılama- Sohbet-Ödevlerin Geri Bildirimi-Bugün Neler Yapacağız? (1 saat 25 dakika)

2-Konulu Etkinlik (45 dakika)

3-İkram (30 dakika)

IV- Programın Uygulanması

1-Karşılama-Sohbet-Ödevlerin Geri Bildirimi-Bugün Neler Yapacağız? (1 saat 25 dakika)

Katılımcılar gelmeden önce tuz seramiği malzemeleri hazırlanır.

Katılımcılar karşılanır. Masaların etrafına oturulur. Masanın etrafına oturularak “Geçen haftadan bu yana nasılsınız, neler yaptınız?” konulu sohbet başlatılır. Ödevler istenerek “Bu ödevi kiminle yaptın, yapmak nasıldı?” gibi sorularla sohbete devam edilir. Aynı zamanda babalarla vakit geçirmenin, ödev yapmanın güzel olduğu vurgulanır. Cevaplar dinlenir. Bugün yapılacak etkinlikler anlatılır.

Önce halının üstünde legolarla, öz bakım materyalleriyle tamir ve mutfak köşelerinde serbest oynanır. Belirlenen süre dolunca hep birlikte oyuncaklar toplanır, oda düzenlenir ve masalara geçilir.

2-Konulu Etkinlik (45 dakika)

Tuz seramiği için önceden hazırlanan malzemeler getirilir.

“Şimdi sizinle, evde de kolaylıkla yapacağımız bir hamur hazırlayalım” denir. Çocukların katılımı sağlanarak tuz seramiği hazırlanır.

UYGULAMA NOTU: Tuz seramiği katılımı için güçlendirecek, sorumluluk verecek, sırasını beklemeyi öğretecek bir etkinlik olarak uygulanır.

Tuz Seramiği için malzemeler:

2 ölçü un,

1 ölçü tuz,

1-2 su bardağı su

Renklendirmek için çeşitli sebzelerden ve malzemelerden yararlanılabilir. Birinci yöntemde bir gün önceden istenilen sebze (nane, karalâhana gibi renk veren sebzeler) suya bırakılarak ya da kaynatılarak rengini vermesi sağlanır. Bu renkli su, hamuru yoğururken kullanılır. İkinci yöntemde ise istenilen renk/renklerde grafon kâğıdından bir parça parçalanarak pet şişeye bırakılır. İçine su doldurulur. Kuvvetlice sallanır. Ortaya çıkan renkli su hamuru yoğururken kullanılır. Ayrıca bu malzeme çocuklara hazırlatılabilir. Her aşamayı bir çocuk yapar. Sıra ile şişeyi sallarlar.

Yapılışı: 1. yöntem: Malzemeler masaya getirilir. Her malzeme tek tek tanıtılır. Kolaylaştırıcı bir malzeme alır. “Bunun adı ne?” diye sorar, cevapları dinler. Tüm katılımcıların malzemelere dokunmaları ve tatmaları sağlandıktan sonra, rengi dokusu, tadı sorulur. Tanıtılan malzeme çocuklarla ölçülerek karıştırma kabına bırakılır. Örneğin, 1 su bardağı tuz, 2 su bardağı un, 1,5 su bardağı su. Hamur sıra ile çocuklarla yoğrulur.

2. yöntem: 1. çalışmanın sonunda sorumluluk olarak evlerden yoğurma kabı ve malzemeler istenir. Tüm katılımcılar getirmişse aynı aşamalar uygulanarak herkes kendi malzemesi ile tuz seramiği hazırlar.

* İki yöntem de uygulanabilir.

Kadınlara ve çocuklara hamur dağıtılır ve istedikleri şekilleri yapabilecekleri söylenir. Grup kolaylaştırıcıları da katılımcıların yanına oturur, hamur ile oynar.

Grup Kolaylaştırıcılarına Önemli Not: Şimdiye kadar uygulanan programlarda kadınların genellikle toplumsal cinsiyet rollerine yönelik şekiller (pasta, ekmek, yemek araç-gereçleri-tencere, tabak vb.) yaptıkları gözlemlenmiştir. Bu nedenle etkinliği toplumsal cinsiyet rolleri farkındalığı için fırsata dönüştürücü bir sohbet başlatır. “Kimler hamur yapar?” sorusunu sorar. Genellikle önce anneler denebilir. Daha sonra “Babalar da hamur yapmaz mı?” diye sorulur. Fırıncıların, pastacıların erkek olduğu hatırlatılır.

Kolaylaştırıcı “Şimdi oyun zamanı” diyerek oyunun nasıl oynanacağını anlatır.

Patlıcan Oyunu: Yetişkin sayısı kadar sandalye yarım daire şeklinde ya da arka arkaya dizilir. Yetişkinler oturur, çocuklar karşılarında durur. Böylece çocuklarla boy hizası ve göz teması sağlanmış olur. Oyunu önce kolaylaştırıcılar birlikte oynayarak gösterir sonra katılımcılarla şarkı, şiir öğretme yöntemi kullanılarak oynanır.

Patlıcan Şarkısı

Patlıcan oymadın mı?
Tadına doymadın mı?
Anne -ya da baba- bana hiç kızma
Sen çocuk olmadın mı?
Dön dön dönelim, yüz yüze gelelim,
Vur elleri ellere, koy elleri bellere
Anası -ya da babası- hayran olsun, şakırdayan dillere.

Oyuncak Yapımı

Masalara geçilir. Bir kız, bir oğlan çocuğa “Ne ile oynarsın?” diye sorulur. Cevaplar dinlenir. “Bunların hepsi oyuncak, hepimiz oynayabiliriz o zaman. Şimdi aynı atık malzemeyi kullanarak kendi oyuncuğımızı yapalım” denir. Cinsiyet ayrımcılığının en belirgin göstergelerinin başında gelen “kızlar için bebek, oğlanlar için araba” yaklaşımından yola çıkılarak; tüm grup olarak sıra ile araba ve bebek yapılır.

Grup Kolaylaştırıcılarına Önemli Not: Örneğin bir oğlan çocuğu bebek yapmak istemiyorsa; “Bu defa da farklı bir şey denemek istemez misin? Yaptığın oyuncuğu istediğin birine hediye de edebilirsin” gibi cümlelerle dikkatini *cinsiyetine göre oyuncak* konusundan daha genel bir konu olan *oyuncak* konusuna getirmiş oluruz.

Ayrıca toplumsal cinsiyet rollerine dikkat çekmek için de; “Oyunlarımızı birlikte oynuyoruz, ayakkabımızı bağlıyoruz, odamızı birlikte temizliyoruz, pastalarımızı birlikte yapıyoruz. Aynı işleri yapabiliyorsak kız olsun, oğlan olsun hepimiz eşitiz demektir. Kadınlar ve erkekler aynı işleri yapıp, aynı sorumlulukları alabilirler” gibi cümleler kullanılır. Geçen haftaki programda uygulanan ve duvarlara asılan gölge çalışması gösterilerek; “bakın yan yanayız, hepimiz çocuğuz” denir.

Oyuncaklar bitince masanın üzerine bırakılır. Eve giderken alabilecekleri söylenir. Oda toplanıp, temizlenir ve ikrama geçilir.

UYGULAMA NOTU: Programın sonunda sergi gibi bir toplu etkinlik düşünülüyorsa oyuncaklar muhafaza edilir. Çocuklara “Malzemelerimiz çok kolay, siz de istediğiniz malzemelerle evdekilerle oyuncak yeni bir oyuncak yapabilirsiniz. Onlar da öğrenmiş olur” denir.

3-İkram (30 dakika)

“Şimdi ellerimizi yıkamaya gidiyoruz, nasıl gidiyoruz?” diye sorulur. Sıra olma kuralı hatırlatılır.

“Sıra olalım, sıra olalım, birbirimize saygı duyalım” sözleri ritmik bir şekilde söylenir.

Eller yıkandıktan sonra masanın etrafında oturulur. Nöbetçiler (bir yetişkin bir çocuk) hazırladıkları yiyecekleri servis eder. Nasıl hazırladıklarını kısaca anlatırlar. İkramlar birlikte yenir ve toplanır.

V. Programın Değerlendirilmesi (20 dakika)

Kolaylaştırıcı “Kırmızı Balık” şarkısının sözlerinin bir kısmını toplumsal cinsiyete uyarlayarak söyler.

Kırmızı Balık

Kırmızı balık gölde kıvrıla, kıvrıla yüzüyor

Balıkçı... (gruptaki kız çocuklardan birinin ismi söylenir) geliyor, oltasını atıyor.

Kırmızı balık dinle sakın yemi yeme (bir el kulağa götürülerek dinleme hareketi yapılır ve sessizce söylenir)

Balıkçı seni tutacak, sepetine atacak

Kırmızı balık kaç kaç, kırmızı balık kaç kaç (eller dizlere vurularak hızlı yürüme hareketi yapılır. Heyecanlı bir ses tonu ile söylenir)

Kırmızı balık gölde kıvrıla, kıvrıla yüzüyor

Balıkçı... (gruptaki oğlan çocuklardan birinin ismi söylenir) geliyor, oltasını atıyor.

Kırmızı balık dinle sakın yemi yeme (bir el kulağa götürülerek dinleme hareketi yapılır ve sessizce söylenir)

Balıkçı seni tutacak, sepetine atacak

Kırmızı balık kaç kaç, kırmızı balık kaç kaç (eller dizlere vurularak hızlı yürüme hareketi yapılır. Heyecanlı bir ses tonu ile söylenir)

Daire şeklinde oturulur. Gün ile ilgili duygu ve düşünceler alınır. Kolaylaştırıcı izin isteyerek geribildirimleri not alır.

Ödevler verilir. Oda birlikte toplanır, temizlenir. Bir sonraki çalışmada görüşmek üzere katılımcılar gönderilir.

ÖDEV-1: Rol Değişimi: Grup kolaylaştırıcısı aşağıdaki olayı gruba anlatır. Olayın yazılı olduğu ve önceden katılımcı sayısına göre çoğaltılmış kağıtlar dağıtılır. “Evde babanızla, kardeşlerinizle bunu konuşarak bir çözüm bulmanızı ve haftaya geldiğinizde bana anlatmanızı istiyorum. Arkadaşım çözümlerinizi çok merak ediyor, çözümlerinizi arkadaşşıma söyleyeceğim” der.

Dün arkadaşım Hülya beni aradı. Arkadaşımın iki çocuğu var. Biri sekiz, diğeri bir yaşında.

Bir konuda benden yardım istedi. Arkadaşım Hülya, voleybol maçıını çok seviyor. İki hafta sonraki çok önemli bir maça sekiz yaşındaki kızıyla gitmek istiyor. Eşi de gitmek istemiyor.

Bir yaşındaki çocuğu da götüremeyecekleri için evde kalması gerekiyor. Sizce anne, baba ne yapabilir? Hülya’ya bugün sizlerle buluşacağımı bu konuyu size de soracağımı söyledim.

ÖDEV-2: Eğlenceli Sorular

Yetişkinlere bu çalışmada çocuğun söylediklerinin değiştirilmeden yazılması belirtilir.

Ek-4: Eğlenceli Sorular Örnekleri

Örnek-1: “EĞER” ile başlayan sorular çocuklar için çok eğlencelidir.

EĞER Dünyayı köpekler yönetecek olsaydı neler olurdu?

EĞER Bir bilim insanı olsan ne icat ederdin? Niçin?

EĞER Görünmez olsaydın neler yapardın?

EĞER Üç dilek hakkın olsaydı neler dilerdin?

EĞER Dört elin olsaydı neler yapmak isterdin?

EĞER Ormanda yaşayan bir hayvan olsaydın, hangi hayvan olmak isterdin? Niçin?

Örnek-2: ÇOCUKLAR İÇİN, İLGİNÇ SORULAR!

- gibi beyaz
..... gibi kötü
..... gibi siyah
..... gibi güzel
..... gibi mutlu
..... gibi parlak
..... gibi üzgün
..... gibi inanılmaz
..... gibi şişman
..... gibi sıkıcı
..... gibi uzun
..... gibi çirkin
..... gibi umutlu
..... gibi yüksek
..... gibi huysuz
..... gibi korkunç
..... gibi neşeli
..... gibi lezzetli

Berber Oynama Grubu

4. Hafta Programı

“Farklıyım, Burdayım”

Mekân Hazırlığı için

Genel temizlik ve düzenleme, tamirat- bakım işleri

Program Uygulaması için

Suluboya için; 1 su bardağı çamaşır kolası, 1 su bardağı soğuk su, 1 su bardağı sıcak su, toz boya ya da hazır suluboya, fırça, kağıt, su kabı, baskı malzemesi (patates, soğan, sünger vb.), su, kukla için; boş tuvalet kağıdı rulosu, atık malzemeler (ipler, kumaşlar vb.), hikaye kartları ya da hikaye kitabı

İkram için

Pasta, tabak, bardak, süt, çay, su, peçete

Gruba Dağıtmak için

Çocuk sayısı kadar Dünya Çocukları Resim Ödevi

I. Grup Kolaylaştırıcısına Ön Bilgi

- ★ *Kolaylaştırıcılar mekânı önceden hazırlayıp, temizlemeli, gerekli tamirat ve bakım işleri yapılmalıdır.*
 - ★ *Bu çalışmada her türlü ayrımcılığı reddeden bir yaklaşımla farklı özelliklerin bir arada olmasını sağlamayı hedefliyoruz. Bunun ilk adımını da grubu hazırlarken farklı sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyinden, engelli, eşit sayıda kız ve oğlan çocukların olmasına özen göstererek atıyoruz.*
 - ★ *Bu çalışma için kolaylaştırıcıların önceden hazırlayacağı iki malzeme var: Birincisi; hikâye kartları, hikâye kartları okuyacağımız hikâyeyi basit resimlerle anlatan kartlardır. Dört ya da altı tane olabilir. Kare veya dikdörtgen şekilde hazırlanabilir. Dikdörtgen şekilde hazırlanan kartlar daha kolay tutulacağı, resimler sayfaya daha rahat yerleştirileceği ve çocuklar tarafından daha rahat görülebileceği için daha çok tercih edilirler. Kartların arkası numaralandırılmayacağı gibi hikâye metni kartın arkasına hiçbir şekilde yazılmaz. Hikâye metni bir kâğıda yazılarak uygulayıcının yanında hikâyeyi anlatırken bulundurulur. Anlatımın akıcılığını bozmamak ve çocuklarla göz kontağını kesmemek için metnin arkada yazılmamış olması çok önemlidir. Bulunabilirse konu ile ilgili hikâye kitabı da kullanılabilir.*
 - ★ *İkincisi; çocuk sayısı kadar kukla (çomak ya da parmak kukla) hazırlanır. Kuklaları hazırlarken dünya çocuklarıyla ilgili fotoğraflardan yararlanılabilir. Bu kuklalar için kullanılan ipler farklı renklerde seçilir, saçlara değişik şekiller verilir. Her kuklanın arkasına farklı dillerde “hoş geldin ya da merhaba” yazılır. Ayrıca hangi dilden olduğu da belirtilir. Bu kuklalar katılımcıları karşılarken kullanılır.*
 - ★ *Çocukların erken çocukluk döneminde edindiği değerlerin, davranışların ve alışkanlıkların hayatlarının devamını büyük oranda şekillendirdiği bilimsel ve akademik olarak da kanıtlanmıştır. Bu nedenle çocukların fark ederek değiştireceği her şey geleceği şekillendirecektir.*
 - ★ *Geleneksel eğitimin oyun ve oyuncakları cinsiyete göre ayırdığını biliyoruz. Bu konudaki farkındalığımız etkinlikler uygulanırken son derece önemli olacaktır. Hatta iki kolaylaştırıcının çalışmadan önce ortak bir dil oluşturması önemlidir.*
- Örneğin: “bu kız oyunu, bu oğlan oyunu” gibi cümleler duyduğumuzda “Tüm oyunlar çocukları eğlendirir.

Bakın burada hepimiz farklı özelliklerdeyiz, ancak aynı oyunu oynuyoruz, eğleniyoruz” demeliyiz. Saçlarımızı örnek verebiliriz. Uzun ya da kısa olması cinsiyetimiz ile ilgi değildir. Uzun saçlı oğlan çocuklar, sanatçılar, sporcular örnek verilebilir.

★ *Grup kolaylaştırıcıları her uygulamadan önce programın hedeflerini ve beklenen sonuçları okumalı, tartışmalı ve program etkinliklerini bu doğrultuda belirlemelidir.*

II-Çalışma Grubunun Hedefleri ve Beklenen Sonuçlar

Programın 4. haftasında

- 🐞 Farklı özellikleri olan (engelli, gelir düzeyi düşük, mülteci, dil, renk, göç etmiş vb.) çocuklarla bir araya gelerek aktif etkinlikler yapmak (oyun oynamak, sohbet etmek vb.),
- 🐞 “Çocuk olmak” ortak noktasını vurgulayarak grubun “hepimiz çocuğuz” demesini sağlamak,
- 🐞 Fark gözetmeden yardımlaşmak ve paylaşmak, birlikte sofrayı kurmak, yiyeceğini-oyuncağını paylaşmak,
- 🐞 Diğer canlıları (bitkiler, hayvanlar) farkına varmak, hayvan ve bitkiler ile ilgili sorumluluk duymak, onları korumak, bakmak, saygı göstermek hedeflenmiştir.

III-Çalışma Grubunun Gündemi

1-Karşılama- Sohbet-Ödevlerin Geri Bildirimi-Bugün Neler Yapacağız? (1 saat 25 dakika)

2-Konulu Etkinlik (45 dakika)

3-İkram (30 dakika)

IV. Programın Uygulanması

1-Karşılama-Sohbet-Ödevlerin Geri Bildirimi-Bugün Neler Yapacağız? (1 saat 25 dakika)

Katılımcılar gelmeden önce sulu boya hazırlanır. Sulu boyayı kendimizin hazırlayamadığı durumlarda –örneğin malzeme bulunamıyorsa- hazır suluboya da kullanabiliriz.

Suluboya Yapımı için Malzemeler:

- ★ 1 su bardağı çamaşır kolası
- ★ 1 su bardağı soğuk su
- ★ 2 su bardağı sıcak su
- ★ Toz boya

Yapılışı: İlk olarak çamaşır kolasını bir kaba alıp üzerine bir bardak soğuk su ekliyoruz ve çamaşır kolasını karıştırarak eritiyoruz. 2 bardak suyu tencerede kaynatıyoruz. Kaynamaya başlayınca soğuk suyla erittiğimiz çamaşır kolasını da tenceremize katıyoruz. Hepsini beraber karıştırmaya devam ederek pişiriyoruz. Koyulaşıp berrak hale gelince ateşten alıyoruz. Daha sonra karışımımızı istediğimiz renk sayısı kadar kaplara ayırarak toz boyalarımızı ekliyoruz ve karıştırıyoruz. Eğer fazla sulu olursa biraz daha sulandırılmış boya, fazla katı olursa biraz daha su ekleyerek tekrar pişiriyoruz. Çocuklarımızın güvenle kullanacakları ev yapımı sulu boyalarımız hazır. Sulu boyalarımızı ağız kapalı kavanozlarda serin yerde birkaç hafta saklayabiliriz.

Katılımcılar karşılanırken her çocuk için farklı bir kukla kullanılarak farklı dillerde “Merhaba, hoş geldin” denir. Ödevler alınarak masaların etrafına oturulur. “Nasılısınız, neler yaptınız?” konulu sohbet başlatılır. Ödevler için “Kiminle yaptın, bu ödevi yapmak nasıldı?” gibi sorularla sohbete devam edilir. Oynamayan varsa bugün eve gidince oynayabileceği söylenir.

Aynı zamanda çocuklardan sadece annelerin sorumlu olmadığı, babalarla vakit geçirmenin, ödev yapmanın da güzel olduğu vurgulanır.

Kolaylaştırıcı kuklaları yan yana koyarak "Bugün sizi farklı dillerde konuşan kuklalar karşıladı. Kuklalar size ne söyledi?" diye sorar. Cevapları dinler. "Sizlere hoş geldin ya da merhaba dediler" diyerek bir kuklayı eline alır. Arkasına yazılan bilgilere göre hangi dilden olduğunu söyler. Örneğin; Çince Merhaba-Nihao. "Bu kukla hanginizi karşıladı?" diye çocuklara sorar ve kuklayı karşıladığı çocuğa verir. Her çocuk elindeki kuklada yazan dil ile "Merhaba, hoş geldin" der.

Kolaylaştırıcı "Bunlar dünyadaki çocuklar. Size farklı dilleriyle, farklı renkleriyle merhaba dediler. Özelliklerimiz farklı olsa da hepimiz çocuğuz ve bir aradayız." der. Çocukların da düşüncesini alarak konuyu toparlar. Dünya Çocukları resmini gösterir. "Bu resimleri ve kuklaları evlerinize giderken size vereceğiz. Evdekilere de öğrendiğiniz dillerde merhaba, hoş geldin demeyi öğretin." denir.

Bugün yapılacak etkinlikler anlatılır. Masalara geçilir. Malzemeler tanıtılır. Suluboya ile çeşitli malzemeler kullanılarak (patates, sünger, pırasa, soğan vb.) baskı çalışması yapılır. Biten resimler uygun bir yere bırakılarak kurutulur. Fırçalar yıkanır, boyalar toplanır. Masalar temizlenir.

2-Konulu Etkinlik (45 dakika)

“Küçük Dostum”³ isimli bir oyun oynayacağımız söylenir ve oyunun nasıl oynanacağı anlatılır.

Küçük Dostum Oyunu: Oyun için ikiye eş olunur. Eş olunurken farklı yetişkin ile farklı çocuk olmasına özen gösterilir. Örneğin; Ayşe'nin annesi Arin ile eşleşir. Arin'in annesi Gül ile eşleşir. Ayakta karşı karşıya durulur. Yetişkinler diz çöker.

Küçük Dostum Şarkısı

Küçük dostum gelsene (iki elle gel hareketi yapılır)

Ellerini versene (eşler ellerini tutar)

(İki defa söylenir)

Eller şap şap şap (üç defa alkış yapılır)

Ayaklar pat pat pat (ayaklarla yürüme hareketi yapılır)

Bir şöyle, bir böyle (eller bele konularak sağa sola eğilme hareketi yapılır)

Dans edelim seninle, dans edelim seninle (eşler çapraz olarak kollarını birleştirir ve etraflarında döner)

3. Şiddet, ayrımcılık ve rekabet içermeyen hareketli her türlü oyun olabilir.

Oyun bitirilir. Haliya daire şeklinde oturulur. “Bugün bir hikâyemiz var” diyerek hazırlanan kartlar ya da hikâye kitabı kullanılarak hikâye anlatılır.

En İyi Arkadaşım

Sinan ve Mert çok yakın iki arkadaşı. İkisi de aynı sınıfta okuyor, aynı mahallede oturuyordu. Derslerinden geriye kalan saatlerini ve tatil günlerini futbol oynayarak geçiriyorlardı. Mahalledeki diğer çocuklarla bir futbol takımı kurmuşlardı. Her hafta sonu iki sokak ilerideki boş arazide maç yapmak en büyük zevkleri idi.

Bir gün maç sırasında bir ses duydular ve bu sesi dinlemeye başladılar. Bir çocuk sesidir bu, ama ne söylediği anlaşılmaz. Bir süre sesi dinledikten sonra, oyunlarına kaldıkları yerden devam ettiler. Hava kararmaya başlayınca da herkes evine dağıldı. Ancak o gece, Mert’in aklına bu ses takıldı. Futbol sahasının arkasındaki bahçeli evden gelen sesin kime ait olduğunu ve bu sesi çıkaran çocuğun ne demek istediğini çok merak etti.

Mert kafasındaki sorularla uyuya kaldı. Sabah okulda bu konuyu Sinan ile konuştu. Sinan, bir gün önce bu konuyu annesine anlatmıştı. Annesi de ona, bahçeli evde oturanların zihinsel özürlü bir çocukları olduğunu söylemişti. Mert “Zihinsel özürlü mü?” diye şaşırdı birden. Daha önce birkaç kere duymuştu bu kelimeleri. “Biliyor musun?” dedi Sinan’a, babamın arkadaşının bir oğlu varmış. O da zihinsel özürlüymüş. Onu hiç dışarı çıkartmıyorlarmış. Çünkü bir keresinde kaybolmuş. Babam aynı yaşta olduğumuzu söyledi. Görünüşü bizden farklıymış, konuşamıyormuş da...“Nasıl yani, bize benzemiyor mu? Dışarı çıkartmadıklarına göre korkunç biri o zaman” dedi Sinan. “Bilmiyorum, o kadarını babama sormadım.” dedi Mert.

Sinan ve Mert bu konuyu sonraki günlerde aralarında hiç konuşmadılar. Haftalar geçti ve bir Cumartesi maç yapmak için yine o boş arazide toplandılar. Bu seferki maç, kıran kırana geçiyordu. Mert üç gol atmıştı. Dördüncü gol için topa öyle hızlı vurdu ki top bir anda ağaçların arkasında kayboldu. Mert topu aramak için koştu. Her yere baktı; ama bulamadı. Sonra kafasını çevirdiğinde topunun bir çocuğun kucagında olduğunu gördü.

Çocuk, bir sımsıkı sarıldığı topa bir de Mert'e bakıp gülüyordu. Mert'in haftalardır merak ettiği zihinsel özürlü çocuk tam karşısındaydı işte! Diğer çocuklardan pek farkı yokmuş gibi duruyordu. Mert, çocuğa doğru birkaç adım attı. "Merhaba, benim adım Mert, topumu alabilir miyim?" dedi. Çocuk hiçbir şey söylemiyor sadece gülüyordu. Mert artık korkmuyordu. Karşısındaki bu çocuk belli ki arkadaşlarından farklıydı; ama korkulacak bir şey yoktu. Mert bu düşüncesinden artık emindi. Tam o anda gözü çocuğun kolundaki künyesine takıldı. Künyesinde Can yazıyordu. Adıyla seslendi ona, "Çok beğendiysen top senin olabilir, Can." dedi. Boyu ondan biraz uzundu, yaşı da Mert'ten fazla olmalıydı. Artık birbirlerinin gözlerini içine bakıyorlardı. Can, Mert'e doğru yürüdü, garip sesler çıkarmaya başladı. Mert ne dediğini anlamıyordu; ama dikkatle dinliyordu. Sonra arkadaş evden bir kadın çıktı. "Can!" diye sesleniyordu. Onlara doğru yaklaştı. Can'ın elindeki topu alıp Mert'e uzattı. "Neden arkadaşının topunu alıyorsun, Can?" dedi. Mert ilk defa Can'ın söylediğini anladı, "Anne" diyordu. Annesi Mert'e topunu geri verdi. Ama o kabul etmedi, topunu ona hediye ettiğini söyleyerek oradan uzaklaştı. Mert bu yeni ama farklı çocuğu düşünmeden edemiyordu. Ertesi gün, olanları annesine anlattı. Annesine, onu Can ve annesiyle ne kadar çok tanıştırmak istediğini söyledi. Annesi de kabul edince, birlikte Can'ı görmeye gittiler. Can, açık olan pencereden bakıyordu, onları görünce sağa sola sallanmaya ve ellerini çırparak tuhaf sesler çıkarmaya başladı. Mert ürkerek birkaç adım geriye doğru attı. Hemen annesi belirdi yanında. "Ne oldu Can?" dedi. Can eliyle Mert'i ve annesi gösteriyor, olduğu yerde zıplıyordu. Annesi Mert'in korktuğunu anlayınca, eliyle yaklaşmasını işaret etti. Mert heyecanla yutkundu, karar veremiyordu; gitmek istiyor ama yerinden kıpırdayamıyordu. Can'ın annesinin yumuşacık sesi ona güven verdi. "Can seni görünce çok sevindi. Haydi, gel yavrum, çekinme." Yavaş yavaş yanlarına yaklaştı. "Benim adım Semra, Can'ın annesiyim" dedi. Can artık bağırıyor, gözleriyle Mert'i inceliyordu. Annesi "Seni çok sevdi. Şimdiye kadar ona senin gibi sıcak davranan bir çocuk olmamıştı." dedi.

Can'ın annesi anlatmaya başladı: "Can da sizin gibi bir bebektir. Ama doğumundan birkaç ay sonra bir sorunu olduğunu anladık. Doktor bize farklı bir çocuk sahibi olduğumuzu söylediğinde dünyamız başımıza yıkıldı. Can zihinsel özürlü bir bebektir. 'Ne yapacağız?' dedim ilk zamanlar. Ama o benim çocuğumdur. Tıpkı senin, annenin çocuğu olduğun gibi. Ne kadar üzülürsem üzülürüm Can'ı yalnız bırakamazdım. Onun için yapılması gereken her şeyi yaptık. Can da sizler gibi okula gidiyor, hem kaynaştırma eğitimi hem de kendi gibi zihinsel

özürlü çocuklarla beraber özel eğitim alıyor. Bu eğitim onu sizler gibi ileride üniversiteli ya da meslek sahibi yapamayacak. Can bu eğitimi diğer insanlarla yaşamayı öğrenmek için alıyor. Ayrıca dışarıda insanların Can'a bakışları beni çok rahatsız ediyor. Ona garip bakıyorlar, hatta bazı anneler çocuklarına Can'ı göstererek korkutuyor. Oysa Can herkesi o kadar çok seviyor ki. Aslında asıl ona dışarıdan zarar gelecek diye ben korkuyorum. Can kendi dünyasında çok mutlu. Biz de ona elimizden gelen her şeyin en iyisini vermeye çalışıyoruz. Canın okulunda kendi gibi çok arkadaşı var ama senin gibi bir çocukla ilk defa bu kadar yakınlaşıyor. Dışarıdaki diğer çocuklar onunla alay ettiği için aslında sizlerden çok korkuyordu. Ama ona ne yaptıysan, seni çok sevdi."

O sırada Can koşarak içeri gitti; geri geldiğinde elinde küçük oyuncak bir araba tutuyordu. Mert'e doğru uzattı. "Sana hediye ediyor" dedi annesi. Mert, arabayı almak için annesinden izin istedi. Annesi başıyla onay verince arabayı teşekkür ederek aldı. Sonra, Mert'in annesi "Artık gitmemiz lazım. Sizlerle tanıştığımıza çok memnun oldum" dedi. Can bazı sesler çıkararak onlara yaklaştı. Eskiden olsa Mert kesinlikle korkardı. Oysa artık onun söylediklerini anlamaya başlamış; sesine alışmıştı. Can "Gitme, oynayalım" diyordu. "Olmaz, arkadaşının şimdi eve gitmesi lazım" dedi annesi. Mert, Can'a baktı ve "Söz bir daha geleceğim" dedi. Yolda eve dönerken annesine, "Can şimdiye kadar tanıdığım kimseye benzemiyor ve bu farklı çocuk benim yeni arkadaşım oldu" dedi. Bu düşünce ona büyük bir mutluluk veriyordu. Böylece günler günleri kovalamaya başladı. Mert artık hemen hemen her gün Can'a gidiyordu. Ona kitap okuyor, o gün ne yaşadıysa her şeyini paylaşıyordu.

Can'ın annesi, bir gün Mert'in annesinden izin alarak Mert'i de Can'ın okuluna götürdü. Bu okulda herkes Can'a benziyordu. Küçük masalar etrafında toplanan çocuklar öğretmenlerinin eşliğinde birtakım şekiller çiziyor; yapboz benzeri oyuncaklarla oynuyor; şarkı söylüyorlardı. Mert kapıdan sınıfa bakarken Can yanına geldi, elinden tutarak onu içeri soktu. Diğer özürlü çocukların yanında artık o farklı duruyordu. Can yutkundü ve söyleyeceklerini toparladı. Yüksek sesle, ne söylediğini biraz zor anlaşılrsa da "Mert benim en iyi arkadaşım" dedi. Şimdi artık bütün çocuklar Mert'i alkışlıyordu. İşte o zaman Mert bazı şeyleri daha iyi anladı; Can özürlü bir çocuktu ama bu onun birini sevmesine ve arkadaşı olmasına engel değildi. O gün eve döndüğünde annesine ve babasına olanları anlatırken, "aslında Can gibi zihinsel özürlü çocuklardan korkmaya gerek yokmuş. Diğer arkadaşlarımız yüzünden boşuna korkmuşum. Bu dünyada herkes aynı olmak zorunda değil. Hayatta bizler var-

sak onlar da var. Beraber yaşamak çok kolay” dedi ve ekledi: “Can’ı mutlaka Sinan ve diğer arkadaşlarımla da tanıştırmalıyım.” Mert ve Can’ın arkadaşlığı yıllarca devam etti. Mert şimdi daha iyi anlıyordu. O gün topunun ağaçların arasına kaçması başına gelen en iyi şeydi. Yoksa Can’ı tanıyamayacak ve hayatı boyunca Can gibi insanlara hep korku dolu gözlerle, garip bakacaktı.

Kolaylaştırıcı katılımcılara “Sizce hikâye ne anlatıyordu?” diye sorar, cevapları dinler. “Bazı insanlar biraz farklıdır. Göremez, duymaz ya da bedenlerini rahat kullanamaz. Ancak bu insanlar da hisseder ve düşünebilir. Ayrım yapmadan arkadaş olmalıyız, destek olmalıyız ve paylaşmalıyız. Bu insanlara kötü davrananları da uyardığımız” cümlesi ile konuyu toparlayarak bitirir. İkrama geçilir.

3-İkram (30 dakika)

“Şimdi ellerimizi yıkamaya gidiyoruz, nasıl gidiyoruz?” diye sorulur. Sıra olma kuralı hatırlatılır.

“Sıra olalım, sıra olalım, birbirimize saygı duyalım” sözleri ritmik bir şekilde söylenir.

Eller yıkandıktan sonra masanın etrafında oturulur. Nöbetçiler (bir yetişkin bir çocuk) hazırladıkları yiyecekleri servis yapar. Nasıl hazırladıklarını kısaca anlatırlar. İkramlar birlikte yenir ve toplanır.

İkram bittikten sonra odaya geçilir. Kuruyan baskılar çocuklara dağıtılır. Mum boya kullanarak baskıları istedikleri şekillere dönüştürmeleri söylenir. Çocuklara küçük ipuçları verilerek teşvik edilir. Örneğin; bu şekil daireye benziyor. Daireyi ne yapabilirsin düşün bakalım (kısa bir süre çocuğun cevabı beklendikten sonra seçenek söylenir). Güneş olabilir mi?

V- Değerlendirme, Ödev Verme, Ayrılış (20 dakika)

Daire şeklinde oturulur. Günü değerlendirme soruları sorulur ve cevaplar dinlenir. Grup kolaylaştırıcısı izin isteyerek notlar alır.

Gelecek buluşmanın son çalışma olduğu söylenir. Yerelimiz tanıtmaya yönelik bir program uygulanacağı belirtilir. Bunun için birlikte hazırlık yapacağımız anlatılarak yerelimizin hangi özelliklerini paylaşmak istediğimiz netleştirilir ve iş bölümü yapılır. Örneğin yerel yemek, pasta, kıyafet, müzik, halk oyunu, çocuk ninnileri, oyunları ya da tekerlemeleri, hikâye ya da efsane gibi. Ödevler verilir.

Grup kolaylaştırıcılarına önemli not: İş bölümü, katılımcıları ekonomik açıdan zorlamamalı. Bunu sağlamak için daha önce aldığı sorumluluklar dikkate alınmalıdır. Örneğin; yemek yapmayı iki kişiye paylaşmak ya da malzemeleri kendimiz alıp, pişirmeyi birlikte yapmak gibi.

ÖDEV-1: Bitki Yetiştirme

Grup kolaylaştırıcılarına önemli not: 4. ve 5. hafta arka arkaya ya da iki gün ara ile yapılacaksa bitki yetiştirme ödevinin 3. çalışmada verilmesi daha uygundur. Bu süre içinde hem çocuk bitkinin nasıl yetiştiğini görecektir, hem de aldığı sorumluluğu gün gün yerine getirmiş olacaktır.

“Evdekilerle (babanız, kardeşleriniz ile) çiçek tohumu ve saksı alın (saksı olarak atık plastik kovalar kullanılabilir). Üstleri boyanarak ya da alüminyum folyo ile kaplanabilir) Bitki/çiçek dakin. Bunun bakımından siz sorumlu olacaksınız.”cümleleri ile ödev anlatılır. “Bitki/Çiçeklere nasıl baktığınızı, büyüttüğünüzü bize anlatmak için diğer çalışmaya gelirken yanınızda getirin.” denir.

Ödev-2: Dünya Çocukları: Çalışmaya başlarken gösterilen Dünya Çocukları Resim Ödevi önceden çocuk sayısı kadar çoğaltılır. Evde istedikleri renk boya ile boyamaları söylenir.

Ayrıca evdekilere kuklalarıyla birlikte farklı dillerde merhaba demeleri hatırlatılır.

EK-5: Dünya Çocukları Resim Örneği

Berber Oynama Grubu 5. Hafta Programı “Yerelimle Yaşıyorum”

Mekân hazırlığı

Genel temizlik ve düzenleme, tamirat- bakım işleri

Program Uygulaması için

Kağıt işleri için; elişî kağıdı, makas, yapıştırıcı, kağıt ritim/müzik aleti için; boş pet şişe, nohut, mercimek, pirinç, taş, grafon kağıdı, kumaş parçaları, ip, yüz boyama kalemleri.

İkram için

Yerel yemekler-yiyecekler, tabak, bardak, süt, çay, su, peçete

Gruba Dağıtmak için

Etkinlik dosya ya da çantaları, çocuk sayısı kadar katılım belgesi

I-Grup Kolaylaştırıcısına Ön Bilgi

- ★ *Kolaylaştırıcılar mekânı önceden hazırlayıp, temizlemeli, gerekli tamirat ve bakım işlerini yapmalıdır.*
- ★ *Kolaylaştırıcılar önceden tüm program boyunca yapılan etkinliklerden (çocuk olmak resimleri, oyuncaklar, gölge çalışması, baskı resimleri) oluşan bir dosya ya da çanta ve katılım belgesi hazırlar.*
- ★ *Bu çalışma ile evrensel düşünüp, yerel çalışma ilkemize de uygun olarak bir de 'unutulan yerel çocuk oyunlarını' oynamak çalışmamıza ayrı bir farklılık ve özellik katacaktır.*
- ★ *Tespit edilen ve uygulanan tüm yerel etkinlikleri beraber oynama gruplarının zenginleşmesi için yazılı hale getirmekte yarar vardır.*
- ★ *Aynı zamanda çocuğun kendini bir yere ait hissetmesi de önemli bir hedeftir. Yaşadığı yeri ayrıntıları ile tanıyan çocuk kendini güvende hisseder, yaşadığı yere ve topluma karşı sorumluluk duygusu artar.*
- ★ *Kolaylaştırıcılar çalışmadan önceki gün katılımcıları arayıp, sorumluluklarını hatırlatır. Aksi bir durum varsa kolaylaştırıcılar ön hazırlık yaparak çözüm üretir. Örneğin; yerelin hakkında hikâye ya da efsane bulamadım denirse yerel ile ilgili fotoğraflar, kartpostallardan bir pano oluşturulabilir. Tarihi yerler tanıtılabilir.*
- ★ *Grup kolaylaştırıcıları her uygulamadan önce programın hedefleri ve beklenen sonuçları okumalı, tartışmalı ve program etkinliklerini bu doğrultuda belirlemelidir.*

II-Çalışma Grubunun Hedefleri ve Beklenen Sonuçlar

Programın 5. ve Son Haftasında

- ★ *Evrensel düşünüp, yerel çalışmak, yaşadığımız ilin özelliklerini tanımak,*
- ★ *Kendini bir yere ait hissetmek (yaşadığı ilin adını söylemek, yemeğini tanımak-yapmak-yemek, yerel tür-küsünü söylemek, oyununu oynamak)-Yerelin çocuklara yönelik olumlu geleneksel uygulamalarını (çocuk oyunları, ninniler, tekerlemeler, masallar vb.) ortaya çıkarmak hedeflenmiştir.*

III-Çalışma Grubunun Gündemine Ön Bakış;

1-Karşılama- Sohbet-Ödevlerin Geri Bildirimi-Bugün Neler Yapacağız? (1 saat 25 dakika)

2-Konulu Etkinlik (45 dakika)

3-İkram (30 dakika)

IV. Program Uygulaması

1. Karşılama- Sohbet-Ödevlerin Geri Bildirimi-Bugün Neler Yapacağız? (1 saat 25 dakika)

Katılımcılar kolaylaştırıcılar tarafından karşılanır. Ödevler alınarak masaların etrafına oturulur. "Nasılınız, neler yaptınız?" sorularıyla sohbet başlatılır. Katılımcılarla "Geçen çalışmadaki kuklalarınızı evdekilere tanıttınız mı, onlara farklı dillerde merhaba demeyi öğrettiniz mi?" cümleler kurularak sohbe devam edilir. Neler yaptıkları sorulur, cevaplar dinlenir. Çocukların ektiği çiçekler/bitkiler hakkında konuşulur. "Bitkiyi kiminle, nasıl ektiniz? Bitki nasıl büyüdü? Neler hissettin?" sorularına cevaplar dinlenir. Bitkiler uygun bir yere bırakılarak tekrar masanın etrafına oturulur.

Kolaylaştırıcılar "Geçen hafta farklı özellikleri olan insanlarla ilgili sohbet etmiştik. Aklınızda neler kaldı?" diye sorar. Cevaplar dinlenir. "Bugün size yeni bir hikaye anlatmak istiyoruz. Ne dersiniz? Merak ettiniz mi?" diye sorar ve hikayeyi jest ve mimiklerine dikkat ederek anlatır.

Eğlenmek Bizim Hakkımız

Eskiden bir ülkede yaşayan kral ve kızı varmış. Altı yaşındaki kralın kızı her çocuk gibi eğlenmeyi, oyun onamayı çok severmiş. Kral bir gün kızı için büyük bir eğlence düzenlemeye karar vermiş.

Kral: (muhafızlarını çağırır) Muhafızlar gelin.

Muhafızlar gelir ve selam verir. Birlikte "Buyurun efendim" derler.

Kral: Kızım için büyük bir eğlence düzenlensin, bu eğlenceye tüm çocuklar ve halkımız davet edilsin.

Prenses: Ah çok heyecanlandım. Acaba nasıl bir eğlence olacak?

Muhafızlar ve davulcu halk meydanına çıkarak bu haberi duyurur.

Davulcu davula vurarak "Duyduk duymadık demeyin. Kralımız, kızı için bu gece büyük bir eğlence düzenliyor.

Tüm çocuklar ve halkımız bu eğlenceye davetlidir. Duyduk duymadık demeyin" diye haber verirler. Tüm çocuklar çok sevinir. Ama kralın kızının nasıl bir çocuk olduğunu da merak ederler.

Hazırlıklar tamamlanır. Akşam olur ve misafirler bahçede toplanır.

Sarayın soytarı "Sevgili konuklar hoş geldiniz. Bu gece ki eğlencemiz prensesimiz için düzenlendi. Herkese iyi eğlenceler." Der. Halk oyunları ekipler çıkar. Halay çeker, türkü söyler.

Soytarı "Halk oyunları ekibimize teşekkür ediyoruz. Onları alkışlıyoruz." "Diyerek Prenses'e döner; "Sizin için hangi müziği çalalım?" diye sorar. Bu sırada tüm çocuklar, kralın kızının nasıl bir müzik isteyeceğini merak eder.

Prenses: ... oyununu oynayalım. (Program hangi ilde uygulanırsa o ilin bilinen yerel oyunu söylenir. Örneğin; Diyarbakır için delilo gibi.)

Prenses sahnenin önüne gelir, müzik başlar, halk oyunları ekibiyle oynar. Tüm çocuklar da oyuna katılır. Prenses neşe içinde dans ederken düşer. Herkes şaşkın ve korku ile "Ay!" der. Kral, kızının yanına koşar.

Kral: Aman Allahım, aman Allahım kızım ne oldu?

Prenses: Ayağım çok acıyor.

Kral: Doktorlara haber verin.

Üç çocuk prensesi kaldırarak sahneden birlikte çıkarlar.

Kral doktorları seferber etmiş ancak günlerce, aylarca uğraşmalarına rağmen prensesi iyileştirememişlerdir.

Kral çok üzgündür. Bir karar verir. Soytarıyı ve davulcuyu çağırır.

Kral: Eğlenmeyi, dans etmeyi yasaklıyorum.

Soytarı: Neden kralım?

Kral: Çünkü kızım hala iyileşmedi.

Soytarı: Hiç kimse mi?

Kral: Hiç kimse, yasaklıyorum

Soytarı ve yanındakiler şaşkınlıkla birbirlerine bakarlar. Soytarı ve davulcu yine meydana gider.

Davulcu: Duyduk duymadık demeyin, kralımız bundan böyle eğlenmeyi, dans etmeyi yasakladı. Duyduk duymadık demeyin

Halk özellikle de çocuklar bu duruma çok üzülür. Doğum günlerini, düğünlerini sessiz sedasız, kutlamak hiç hoşlarına gitmez. Bunun üzerine çocuk meclisi bir araya gelir:

Fatma: Bu yasak çok kötü oldu. Hiç eğlenemiyoruz.

Yiğit: Bir çare bulmalıyız.

Hasan Ali: Prensisi kaçıralım.

Baran: Ben onu iyileştiririm.

Nisa: Sonra da kraldan yasağı kaldırmasını isteriz.

Fatma: Hadi bakalım ne duruyoruz!

Çocuk meclisindeki çocuklar prensesi bahçede bulurlar. Sessizce yanına yaklaşır, otururlar.

Hasan Ali: Prensese korkmayın.

Yiğit: Size zarar vermeyeceğiz.

Prensese: Neden beni kaçırmak istiyorsunuz?

Baran: Önce sizi iyileştireceğim.

Fatma: Sonra da kralımızdan yasağı kaldırmasını isteyeceğiz.

Prensese: Tamam size inandım. Sizin yanınızdayım.

Çocuklar prensesi yardım ederek götürmüşler. Kral kızının kaçırıldığını öğrenince çok üzülmüş, her yeri aratmış. Ama prensesi kimse bulamamış. Günler geçmiş prensenin ayağı tedavi edilmiş ve iyileşmiş. Bir grup çocuk kralın yanına gitmiş.

Soytarı: Sizinle görüşmek isteyen çocuklar var

Kral: Gelsinler

Hasan Ali: Prenseseimizi biz kaçırdık.

Kral: Birden ayağa fırlar.

Kral: Neden, kızım nerede?

Baran: Ben onu iyileştirdim. Prenses artık yürüyebiliyor.

Kral çok şaşırır.

Kral: Görmeden inanmam.

Fatma: Prenses yanımızda, ancak sizden bir isteğimiz var.

Kral: Nedir isteğiniz?

Yiğit: Dans etme ve eğlenme yaşağını kaldırmanızı istiyoruz.

Kral tamam, der.

Nisa ve Baran prensesi getirir. Kral ve kızı birbirine sarılır.

Kral: Yaşağı kaldırıyorum, şarkılar söylensin, eğlenceler düzenlensin, herkes özellikle çocuklar dans etsin. Ben kızım için tüm çocukların oynama hakkını engelledim. Çok üzgünüm.

Şarkı ve dans grubu çıkar. Ortak şarkı ile tüm çocuklar sahnede dans eder.

Hikaye bitiminde şarkı söylenir.

Biz Çocuklarımız

Eğlenmek bizim hakkımız,
Oynamak bizim hakkımız,
Öğrenmek bizim hakkımız,
Biz çocuklarız.
Kız-oğlan fark etmez,
Şişman-zayıf fark etmez,
Zengin-fakir fark etmez
Biz çocuklarız.

Bu hafta neler yapacağımız konuşulur ve iş bölümü üzerinden geçilir.

2-Konulu Etkinlik (45 dakika)

Çocukların yaş grubuna uygun farklı kâğıt işleri yöntemini kullanarak (kağıt katlama ya da yırtma yapıştırma ile) etkinlik yapılır. Biten etkinlikler panoya asılır.

Grup Kolaylaştırıcılarına Önemli Not: Kâğıt işleri ile çalışmayı planlarken yerele ait bir obje seçilirse daha yararlı ve amaca uygun olur. Örneğin; Diyarbakır karpuzu, Van Gölü, Hakkâri koyunu gibi.

Malzemeler birlikte toplanır, etkinlikler asılır, oda düzenlenir, haliya oturulur.

Çocuk oyunu hazırlayan varsa ondan başlanır. Örneğin Sek Sek ya da Çizgi oyunu oynanır. Uygun bir yere çizilir. Oyunun nasıl oynandığı bir yetişkin tarafından anlatılır. Çocuklardan başlayarak tüm katılımcılar oyunu oynar.

Bu hareketli etkinliklerden sonra “evrensel düşünüp yerel çalışmak” konusuna dikkat çekmek için bir sohbet başlatılır. Sohbet sırasında yaşadığımız şehrin adı ne, neyi ile ünlü, siz nerelere gittiniz gibi sorular sorularak, cevaplar dinlenir. Kolaylaştırıcı tarafından yaşadığımız yer ile ilgili bilgiler verilir. Geçen programda ödev olarak verilen Dünya Çocukları çalışması gösterilerek her şehrin, ülkenin kendine has özellikleri olduğu, oralarda yaşayan çocukların da kendileri gibi şarkılar söyleyip, oyunlar oynadığı anlatılır.

“Bugün bizde yaşadığımız yerin / şehrin özelliklerini birlikte öğreneceğiz ve bunları çevremizdekilere de anlatacağız” denerek etkinliklere başlanır.

Yapılan programa göre yaşadığımız yerle ilgili yerel efsane ya da hikâye anlatılır. Anlatılanların desteklenmesi için varsa ilgili fotoğraflar, resimler gösterilir.

Masalara geçilir. “Yerel şarkımızı söylemeden önce ritim/müzik aletlerimizi yapalım” diyerek atık malzemeler masalara bırakılır. Nasıl yapılacağı anlatılır. Bitirilince oda toplanıp, temizlenir. Ritim/müzik aletlerini kullanarak hazırlanan yerel bir türkü, tekerleme, çocuk şarkısı, ninni birlikte söylenir.

UYGULAMA NOTU: Ritim/müzik aletleri çok farklı doğal malzemelerle farklı şekillerde üretilebilir. Farklı örnekler çeşitli web sayfalarından incelenebilir. Önemli olan aletin nasıl yapılacağını önceden inceleyip, karar verilen alete göre malzemeleri hazırlamaktır.

Yerel müzik eşliğinde halk oyunu oynanır. Bu oyunun da bir öyküsü varsa anlatılır.

3-İkram (30 dakika)

Yapılan programa göre kararlaştırılan ikram şekli uygulanır. Ya birlikte hazırlanır, pişirilir ya da diğer ikram düzeninde hazırlanır. Hazırlayanlar isimlerini, hangi malzemeleri kullandıklarını ve nasıl yaptıklarını anlattıktan sonra birlikte yerir. Toplanır, temizlenir.

V. Programın Değerlendirilmesi (20 dakika)

İstenirse günü ve programı eğlenceli bitirmek için hareketli bir oyun oynatılır.

Miço Oyunu

*(Oyun daire şeklinde, ayakta oynanır)
Miço nerden geliyorsun,
Ormanlıktan aşağı (İki defa söylenir, elle yukarıdan aşağıya hareket yapılır)*

Oyna da Miço oyna, zıpla da Miço zıpla (İki defa söylenir-oynama hareketi yapılır. Zıplanır.)

*Miço ellerin nerde
Kıvrım kıvrım bellerde (İki defa söylenir, eller çevrilir ve bele konur)*

*Oyna da Miço oyna, zıpla da Miço zıpla (İki defa söylenir, oynama hareketi yapılır. Zıplanır.)
Miço kulağın nerde*

*Fısır fısır yerlerde (İki defa söylenir. Fısır fısır kısmı alçak sesle söylenir ve yere eğilerek dinleme hareketi yapılır)
Oyna da Miço oyna, zıpla da Miço zıpla (İki defa söylenir, oynama hareketi yapılır. Zıplanır.)*

*Miço gözlerin nerde
Fıldır fıldır yüzlerde (İki defa söylenir. Gözler ve yüz gösterilir)
Oyna da Miço oyna, zıpla da Miço zıpla (iki defa söylenir- oynama hareketi yapılır. Zıplanır.)*

Tüm çalışma boyunca yapılan etkinliklerin olduğu, önceden hazırlanmış dosya ya da çantalar ve katılım belgeleri dağıtılır.

Daire şeklinde oturulur. Gün ve genel olarak program ile ilgili duygu ve düşünceler alınır.

Her çocuğun geri bildiriminin alınmasına özen gösterilir. Bunlar not alınarak olabileceği gibi izin verilerse kamera çekimiyle görsel olarak da olabilir.

III. Bölüm

KAMER Deneyimleri

KAMER Deneyimleri

- Etkinliklerimizden örnekler
- Farklı uygulama deneyimleri ve paylaşımlar

Çocuğu Birey Olarak Kabul Etmek

BATMAN KAMER: Duygu ifadelerinin yer aldığı renkli kartonları çocuklara gösterdik. Tümünü bildiler. Kızgınlık ifadesinin olduğu kartonu göstererek neden kızdığını sorduk. Yusuf'tan şöyle cevaplar geldi: "Çocuk yaramazlık yaptığı için annesi kızmış. Annesi para vereceğine söz vermiş ama vermemiş. Çocuk buna şaşırılmış olabilir." Annesi "Boşuna çocuktan al haberi dememişler. Benimle yaşadıklarını söylüyor" dedi.

HAKKÂRİ KAMER: Tanışma oyununda biz oyunu biraz değiştirdik. Çocukların annelerini ne kadar tanıdıklarını ya da isimlerini bilip bilmediklerini, nasıl hitap edeceklerini fark ettirmek için tanışma oyununda annelerden çocuklarını tanıtmalarını istedik. Sırayla her anne çocuklarının isimlerini, nelerden hoşlandıklarını anlattılar. Sıra çocuklara geldi. Sırayla bütün çocuklardan annelerinin isimlerini sorduğumuzda; annelerinin isimlerini sadece anne olarak söylemeleri çoğu çocuğun annesinin ismini bile bilmediğini gösterdi. Bu da annelerin kendileriyle ilgili olarak çocuklarıyla bugüne kadar hiç konuşmadıklarını fark ettirdi. Bunun yanı sıra kadınların genellikle çocuklarına cicim, oğlum, aşkım bebeğim şeklinde hitap etmelerine de değinilerek isimleri ile hitap etmenin önemi konuşuldu.

MARDİN KAMER: Hepimiz masalara geçtik. Çocuklara ve annelere boya kalemleri ve kâğıt dağıttık. Hepimiz bir tabak çizip bu tabağın içine, sevdiğimiz yemekleri ve miktarını çizeceğimizi söyledik. Hepimiz sevdiğimiz yemekleri ve ne kadar yiyebileceğimizi tabaklara çizdik. Çocuğuyla yemek konusunda sorun yaşayan anne, çocuğunun en sevdiği yemeği ve miktarını bu etkinlikte fark etti. Çizimlerden sonra, mutfağa birlikte gittik,

yaptığımız yemekleri tabaklara koyduk. Çocuk ilk defa yiyebileceği kadar yemek aldı ve yemeğini kendi yiyerek bir alışkanlık kazandı. Annesi çocuğun kendi başına yediğini görünce çok şaşırды ve mutlu oldu.

Ayrımcılık ve Şiddete Karşı Yaklaşımlar

BİTLİS KAMER: Genelde kadınlar, çocuklarını birilerinin eşyalarını aldıkları ya da diğer çocuklarla kavga ettikleri zaman; bazen de yaptığımız ikramlardan gidip gizlice aldıkları zaman dövüyor. Biz çocukları çocuk odasına alıp kadınlara “Siz çocukken böyle bir davranışa maruz kaldığınızda ne hissetmiştiniz?” diye sorduk. Kadınlar da yaşadıkları olumsuz duyguları paylaştılar ve fark ettiler ki; kendilerine yapılmasını istemedikleri şeyleri çocuklarına yapıyorlarmış. Kadınlar, annelerimizden gördüklerimizi yanlış olduğunu bile uyguluyoruz, diye dert yandılar.

Patlıcan oyunu sırasında, kadınlar her çocuk dönüp “Sen çocuk olmadın mı?” deyince çok üzüldüklerini bizimle paylaştılar.

Bizim gruptaki kadınların sosyal statüleri aynı değildi, bazı kadınların diğer kadınları küçümsediğini birkaç defa gözlemledik. Son örnek, okul müdürünün karısı olan kadın diğer kadınların yanına oturmayıp, çocuğunu da diğer çocuklarla oynatmak istemedi. Bu bizim gözümüzden kaçmadı. Bir kadının kocası işsiz ve çocuğunun kıyafeti iyi değildi. Okul müdürünün karısı kadın ‘ben her şeyi biliyorum’ havasındaydı. Biz bunu fark edince; bütün kadınlara “çocuklarınızı değiştirin aramızda bir kaynaşma olsun” (Hollanda örneği) dedik. Kadınlar çocuklarını değiştirdiler, biz özellikle o kadına o çocuğu verdik ve onunla bir saat etkinlik yaptırıldı. Kadın çocukla ilgilenmek zorunda kaldı ama bir saat sonra o çocuk yere düşünce kalkıp kendisi ilgilendi, daha sonraki haftalar da bile bir gözü hep o çocuğun üstündeydi.

HAKKÂRİ KAMER: Biz anne ve çocuklara eskiye ait oyunları ödev olarak vermiştik. Kadınların hepsi çocukları ile birlikte oyunlarını hazırlamış ve oyunlara ait malzemelerini getirmişlerdi. Herkes çocukluğundaki eski ve farklı oyunları oynamaya başladı. Nevruz, oğlu ile birlikte kör ebe oyununu hazırlamıştı. Tam elindeki mendili çıkarıp oyunu anlatmaya başlarken, biz orada beklettik. “Kör kelimesinin ayrımcı bir kelime olduğundan dolayı biz bu oyunu değiştirelim mi?” dedik ve oyunun adını göz kapama oyunu olarak değiştirdik. Anneler bu oyunu bugüne kadar bu şekilde hiç düşünmediklerini ve hiç farkına varmadıklarını dile getirdiler. Bunu kendilerine ve çocuklara fark ettirip değiştirilerek oynamaları çok hoşlarına gitti. Herkes oyunu göz kapama oyunu olarak adlandırarak oynadı.

İĞDIR KAMER: Biz ebeveynlerin çocukken yaşadığımız, ruhumuzda derin izler bırakan unutamadığımız olumlu, olumsuz davranışlar, olaylar var. Bu yüzden annelerden çocukken yaşadığı ve unutamadığı bir olayı anlatmasını istedik. Anneler birer birer anlatmaya başladılar. Annelerden biri “Babamın markete giderken erkek kardeşimi kucaklayıp götürmesi, bana da ‘kızım sen ne istersin?’ demesini, arkalarından bakarken anlam veremediğim ama yıllarca bende derin izler taşıyan dercesine hafızama kaydettiğimi unutmam, unutamam.” dedi. Bir diğer anne; “Oğlan kardeşim yaramazlık yaptığında babamın onu azarlarken beni de onunla birlikte azarlamasını unutamam.” dedi. Başka bir kadın ise “Okulda öğretmenimin Ali’yi sevmesini bana hiç özen göstermemesini unutamam.” dedi. “Neden Ali’yi senden çok önemsiyordu?” diye sorduğumuzda ise “Ali güzel giyiniyordu, üstelik babası memurdu.” cevabını verdi.

ELAZIĞ KAMER: Anne ve çocuklarla yaptığımız beraber oynama grubunda Hatice’nin sürekli olarak kızını bakışlarıyla korkuttuğunu, onu sürekli azarladığını fark ettik. Uygun bir fırsat bulup, mutfakta yaptığının doğru olmadığını böyle yaparak çocuğunu kendinden uzaklaştırdığını söylememize rağmen davranışlarında değişiklik olmadı. “Biz de çocuklara sizinle bir oyun oynayalım mı?” dedik. Çocuklardan anne, annelerin de çocuk olmalarını istedik. Bunun üzerine Nehir annesine onun davrandığı gibi davranarak, davranışlarının ne kadar kötü olduğunu ona fark ettirdi. Bu durum Hatice’yi çok üzdü, bir dahaki oynama grubunda Hatice’nin kızına daha farklı davrandığını gözlemledik.

ERZİNCAN KAMER: Muhammet Ali grubun ikinci haftasında “Annem beni oklavayla dövüyor” diyince anne çok utandı ve hiçbir şey söyleyemedi. Grubun son haftasında anne “Ben artık oğluma daha fazla zaman ayırıyorum, ondan özür diliyorum ve bir şey isterken rica ediyorum” dedi. Muhammet Ali de annesini onayladı. Çocuklar beraber oynama gruplarında anneleriyle zaman geçirdikleri için gitmek istemiyorlar. Bu oyunları evde de oynuyorlar.

Cinsiyet Eşitliğini Sağlamak için Yaklaşımlar

MARDİN KAMER: Herkesin sevdiği renkleri söylemesini ve bu renklerle sevdiği oyuncacı çizmesini istedik. Genelde kız çocukları pembe, oğlan çocukları mavi renkleri istediler. Bunun üzerine tüm boya kalemlerini masa üstüne koyduk ve gözlerimizi kapayarak birer renk aldık. Sevdiğimiz oyuncakları çizdik. Gruptan bir kız çocuğu itfaiye arabası resmini çizdi, “Bununla oynamayı çok seviyorum.” dedi. Diğer hafta grup çalışmasına geldiklerinde, o kız çocuğunu babası ile birlikte çarşıya gittiğini ve itfaiye arabası istediğini anlattı. Onun istemesi üzerine babası “Kızlar araba ile oynamaz.” demiş. Kız çocuğu babasının bu cevabına karşılık grupta yaptığımız etkinliği ve kız çocuklarının da istedikleri oyuncakla oynayabileceğini oyuncularda kız, oğlan ayırımı olmadığını söylemiş ve itfaiye arabasını almış.

ERZİNCAN KAMER: Beraber oynama gruplarımızda oğlan çocuklarıyla hamur yoğurmak, kız çocuklarıyla dışarı çıkıp maç yapmak, gezmek anne ve çocukları hem şaşırtıyor hem de mutlu ediyor. Kız çocukları dışarıda oyun oynarken oğlan çocukları mutfakta yemek masasını hazırladığında, her iki tarafın da birbirine bakıp diğer geçme eğilimi oluyordu. Son grubumuzda birlikte hamur yoğurup birlikte dışarı çıktık, bu daha iyi oldu. Çocuklar annelerinin yemek ve hamur işi yapımında kendilerini mutfığa sokmadıklarını söylediler. Grubumuza katılan Ali babaannesine köfte yapımında yardım etmek istediğinde babaannesinin “Sen erkeksin bu kadın işi, elini sokma” dediğini söyledi. Ali, ama erkekler de yemek yapabilir; KAMER’de biz de hamur yoğurduk, diyince babaanne gülerken yardım etmesine izin vermiş.

URFA KAMER: Oynarım bedenimle oyununu beraber oynama grubumuzda oynadık. Oyun sırasında popo sallama kısmı da vardı. Bir oğlan çocuğu "Ben kız mıyım ki popo mu sallıyorum?" dedi ve oyunu oynamak istemedi. Annesi de "Çocuğu bu hale babası getiriyor" dedi ve babasının evde sürekli "sen erkeksin güçlüsün" dediğini aktardı. Çocuğu oyunu oynaması için zorlamadık ama bu konuyla ilgili biraz konuştuk. Çocuk oyunun sonuna doğru oynamak istediğini söyledi ve oyuna katıldı.

ERZURUM KAMER: Çocuklarla yaptığımız kağıt katlama sanatı (origami) ve çiçek yapımı etkinliğinde, masanın üzerine renkli kağıtları bırakıp hadi herkes kendine renk seçsin, dedik. Metehan renkli kağıtların içinden "İşte benim rengim pembe" diyerek pembe kağıdı seçti. Annesi "Bakın! Benim oğlum aynı kız çocuğu gibi pembeyi çok seviyor" dedi. Metehan annesine "Ama anne pembeyi ben çok seviyorum hem bu renk sade kızlar için yapılmamış ki." dedi. Metehan bu cevabıyla annesine renklerle yapılan cinsiyet ayrımcılığına çok güzel bir cevap verdi. Ben de kendimden örnek vererek oğlumun ne kadar çok pembeyi sevdiğinden bahsettim, annesi de hak verdi ve "Bize küçüklüğümüzden beri hep pembenin kız çocuğunun mavinin de erkek çocuğunun renkleri olduğu öğretildi, şimdi oğluma bakıyorum ve bu düşünce ve davranışımın ne kadar yanlış olduğunu görüyorum." dedi, ardından Metehan'a dönüp istediği pembe tişörtü alacağını söyledi.

Farklılıkların Birlikteliğini Sağlamak

ELAZIĞ KAMER: Biz farklılığı drama köşemizde yaşadık. Hamza'nın Nehir'e "Sen kızsın bağıcıklı ayakkabı giyemezsin" demesi üzerine ilikleme şekillerini gösterdik ve hepimizin bütün ilikleme şekillerini kullanabileceğimizi çocuklara anlattık. Daha sonra bütün çocuklardan kendi ayakkabılarını birbirleriyle değiştirmelerini istedik. Bu değiştirme hem çocukların hem de annelerin çok hoşuna gitti.

HAKKÂRİ KAMER: Beraber oynama grubumuza Übeydullah adında işitme engelli bir çocuk geliyordu. Bizim ile konuşamıyordu ama biz onunla işaret dili ile anlaşabiliyor ve birbirimizi anlayabiliyorduk. Beraber oynama

grubu esnasında anne ve çocuklarla öyle bir ortam sağlandı ki; bizim Übeydullah ile iletişime geçtiğimiz gibi diğer çocuklar da onunla aynı şekilde iletişim kurabildi. Übeydullah yaptığımız her etkinliğe katılım sağlıyordu. Çocuklarla gayet iyi anlaşılıyordu. Annesi Übeydullah'ın bu denli uyum sağladığını gördüğü için çok mutlu oldu. Annesi ev ortamından bir yere çıkamayan oğluna bu gibi çalışmaların iyi geldiğini dile getirdi. Bu yüzden beraber oynama gruplarına engelli çocukları dâhil etmek engelli çocukların sosyalleşmeleri açısından çok önemli ve etkili bir yöntem.

URFA KAMER: Engellilerin yaşadıkları zorlukları anlamak için önce herkesin gözlerini kapattık, sonra herkesin ortada dolaşmasını istedik ve görmemenin zorlarını sorduk. Sonra kulaklarını kapamalarını ve arkadaşının söylediklerini anlamaya çalışmalarını istedik. Ağızlarını bağladık ve konuşmaya çalıştılar. Daha sonra elleri ve ayakları bağladık; bedensel engelli insanların yaşadıkları zorlukları göstermeye çalıştık. Bu yöntemle çocuklar da anneler de işaret dilinin önemini daha iyi kavriyorlar, bedensel engelli insanlarla empati kurma yeteneği geliştiriyorlar.

Katılımcılığı Sağlamak

HAKKÂRİ KAMER: Etkinlikler kısmında annelerden çocuklarına sorumluluk vermelerini istedik. Kadınlar ev ödevi olarak nöbetleşe ikram hazırlıyorlardı. O hafta sırası gelen kadından çocuğuyla birlikte alışveriş yapmasını, ikramı birlikte hazırlamalarını ve çocuğuna sorumluluk vermelerini istedik. Bir sonraki hafta ise nöbetçi olan çocuğa bizim için ne hazırladığını sorduk. Böylelikle nöbetçi çocuk bütün gruba alışverişten başlayarak, yaptıklarını anlatabilme fırsatı buluyordu. Bu uygulamalar çocukları hem mutlu ediyor hem de heyecanlandırıyordu.

VAN KAMER: Etkinlikte yün ipliklerden mikrop yaptık (Hollanda modeli temalar). Bu etkinlikte ilk olarak ipliği herkese gösterip, "Bunun ne olduğunu bilen var mı?" diye sorduk. Herkes birbirinden destek alarak "ip, orlon; annem bununla kazak yapıyor, annem patik yapıyor" gibi cevaplar verdiler. Cevaplardan sonra "Biz bununla

mikrop yapmaya çalışacağız” dedik. Merakla bekleyen çocuklara, mikropların kötülüğünü de vurgulamak için özellikle koyu renkleri seçtik. Her kadın ve çocuğa bir yün verdik; oğlan çocuklarının da örgü ipleriyle bir şeyler yapabileceğini, sadece kadınlara özgü bir iş olmadığını da vurguladık. Biz daha önce hazırladığımız örnekleri onlara göstererek annelerle birlikte mikroplarımızı yapmak için ellerimize sarmaya başladık. İplikleri sararken sorular sorduk, cevaplarını dinledik: “Mikroplar en çok nerelerde olur? Okulda, sokakta, hastanede, tuvalette vs. Mikroplar ne yapar? Bizi hasta eder, dişlerimizi çürütür, ellerimizi yara yapar, midemizi bulandırır, karnımızı ağrıtır vs. En büyük ve kötü mikroplar nasıl olur? Siyah, çirkin, uzun kulaklı, dişleri çürük, sümüklü vs. Peki mikroplardan korunmak için ne yapmalıyız? Ellerimizi yıkamalıyız, banyo yapmalıyız, dişlerimizi fırçalamalıyız, meyve ve sebzeleri yıkamadan yememeliyiz vs.” Bu sorularla hem farkındalık yaratmaya, hem de çocukların gruba katılımlarını sağlamaya çalıştık. Yöntem işe yaradı, çocuklar güzel cevaplarla etkinliğe katıldı, kadınlar mutluluğunu dile getirdi. Gruptan sonra görüştüğümüz annelerden bazıları çocuklarının yaptıkları ipten mikropları atmadığını; kimisinin kapağına astığını kimisinin de lavabonun yanına koyduğunu ve bunları gördükçe düzenli el yıkama alışkanlığı edindiklerini anlattı. Bu bizim için de çok güzel ve farklı bir çalışma oldu, çalışmanın etkilerinin gruptan sonra da devam ettiğini görmek bizim için sevindirici bir gelişme.

BATMAN KAMER: Grupta Suriyeli bir çocuk, Ahmet vardı. Ahmet hiç Türkçe bilmiyordu. Sadece Kürtçe biliyordu. Etkinlikleri önce Türkçe sonra Kürtçe anlatıyorduk. Grup iki dilli olunca Ahmet’in gruba katılımı da uyumu da çok iyi oldu.

HAKKÂRİ KAMER: Beraber oynama grubu etkinliklerinin birinde anne ve çocuklara büyük bir fon kartonu vererek ortak bir tema belirliyorduk. Bu temada çocuklardan anneleriyle aynı kartonda resim yapmalarını ve fon kartonunun her yerini doldurmalarını istiyorduk. Bu çalışmayı ortam sıcaklığını sağlamak için hafif bir müzik eşliğinde yerde oturarak yapıyorduk. Bu uygulama kadın ve çocukların çok hoşuna gidiyordu. Yaptığımız ortak resimleri birbirine yapııştırıyor, belirlediğimiz duvara asıyorduk. Seçtiğimiz tema duvarda büyük bir tema resmi dönüşüyordu. Anneler ve çocukların birlikte yaptıkları resim bütün bir grubun resmi oluyordu. Bu, kadın ve çocukların dayanışmasını göstermek için bir yöntemdi.

Evrensel Düşünüp, Yerel Çalışmak

VAN KAMER: Van Kedisi kuklası: İlk olarak önceden geri dönüşümden faydalanabilmek için küçük tuvalet kâğıdı ruloları biriktirilmişti ve bunların değerlendirilmesi planlanmıştı. Küçük rulolar, A4 kâğıtları ortadan kesilerek ve renkli fon kâğıtlarından Van kedisinin ayakları, gözleri, dili kulakları ve tüyleri kadın ve çocuklar gelinceye kadar hazırlanmıştı. Her kadın ve çocuğa birer tane rulo ve malzemeler verildi, Van kedisinin tanıtımı yapılarak elimizdeki malzemeler ile nasıl bir kedi kuklası yapacağımızı anlattık. Anneler ve çocuklar ellerindeki malzemeler ile sırasıyla yapmaya başladılar. Kuklalar yapılırken, önceden Van kedilerinin hemen her evde beslendiğinden ve şimdi ise türünün yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kaldığını konuştuk. Daha sonra Van kedilerini korumaya alınan kedi evinden bahsedildi, oraya giderek Van kedilerini ziyaret edip, çocuklarının da görmeleri konusunda paylaşımlarda bulunuldu. Anne ve çocukları yapmış oldukları kedileri çok sevdiklerini eve götürerek hem eşlerine hem de çocuklara göstermek istediklerini söylediler.

SIİRT KAMER: Siirt'te "Yumurta Bayramı" diye çok eski bir adet var. Bahar döneminde Siirt'in tepelerine gidilip piknik yapılmış. Kazanlarda, ip boyamak için kullanılan boyalar içine yumurtalar koyularak haşlanırmış. Biz bunu daha minyatür boyutlarda uyguladık. Yumurtaları haşladık ve sulu boyalar ile renk renk boyadık. Ve bu eski adetten söz ettik.

Siirt in yerel bir şarkısı var.

"Siirt'e geldim yağmur yağıyor

Siirt'in kızları camdan bakıyor

Siirt'in kızları güneşten güzel

Bakışları ise yürek yakıyor" şeklinde ki şarkıyı da yerel bir etkinlik örneği olarak uyguladık.

URFA KAMER: Yerelimizi, yöremizi, yemeklerimizi, yöresel kıyafetlerimizi, şarkılarımızı, türkülerimizi, halaylarımızı vs. gibi yaşadığımız yeri tanımak için "sıra gecesi" dediğimiz programı uyguluyoruz. Bu programda yerelimizi tanımak adına her şeyi bulabiliyoruz.

Çocuklar ve ebeveynlerden gelirken yöresel kıyafetler giyinmeleri istenir. Biz de bu etkinliğe yöresel kıyafetlerimizle katılırız. Programda yerelimizle ilgili konulardan bahsedilir, oynanan oyunlar, söylenen şarkılar, yapılan yemekler gibi şeyler üzerinden sohbet edilir.

Daha sonra çocuklarla yöremize has olan çiğ köfte yoğrulur.

Ardından yöresel türküler eşliğinde halaylar çekilir. Yerelimizi tanımak adına bu etkinliğin oldukça etkili olduğunu düşünüyoruz. Bu etkinlik çocuklar tarafından da çok seviliyor.

MARDİN KAMER: Kırmızı Balık çocuk şarkısı Arapça'ya çevrilerek söylendi.

SERMEKE HAMRA

Semeke hamra filfey
İm ğarak İmğarrak tizbeh
Ce ammo hesen il siyat iyfir saydıtu
İstinti semekit ilhamra
İetrohin teklin il ekil
hesen il sıyyat teyimsike
Tey firre fi sellitu
Semekit il hamra ihribi ihribi

Hadre bedre minişsem oyunu;

Hepimiz halka şeklinde oturarak ayaklarımız uzatırız ve tekerlemeyi söylemeye başlarız. Hadre bedre minişsem, kiccevehidminişşemyiridluarbaifmenhit içir ırfağ içir ye ulet.

Hecen celi;

Eller üst üste konur ve bir kule haline getirilir. Tekerleme söylenir. "Hâcen celi mecen celi ammo hasan darapha-carbeynilsıcar, ferrulhemembekevlhecel" deyip elleri kuleyi yukarı uçuruyoruz.

BATMAN KAMER: Yılbaşında çocuklar kılık değiştirip ev ev gezer. Kürtçe: "Serê salê binê salê Xwedê kurikek bide vê malê." derler. Türkçesi: "Yılın başı, yılın sonu Allah bu eve bir oğlan versin." demek. Bu etkinliği çocuklarla yaparken, Nupelda kapıyı çalıp bunları söylerken, hemen fark edip tekerlemedeki ayırmacı cümleyi böyle değiştirdik: Serê salê binê salê Xwedê hem keçik hem kurik bide vê malê yani; "Yılın başı yılın sonu Allah bu eve hem kız çocuğu hem oğlan versin." Çocuklar da kadınlar da büyük bir sevinçle tekrarladılar. Kadınlardan biri "Böyle çok daha güzel oldu. Neden hep erkek çocuklarını değerli yapıp kızları önemsemiyoruz ki?" dedi.

kadın hakları insan haklarıdır

www.kamer.org.tr

Bu el kitabı "**Dünyayı Kadınlar ve Çocuklar Değiştirecek Projesi**" kapsamında basılmıştır.

Bernard
van Leer
FOUNDATION

ACIK
TOPLUM
VAKFI

SWEDEN

KAMER
VAKFI